

2022

RASTOČI SLOVARJI

F

Marko Snoj

**Šolski
etimološki slovar
slovenskega jezika**

Založba ZRC

Marko Snoj

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3172-1463>

Šolski etimološki slovar slovenskega jezika 2022

Zbirka: Rastoči slovarji
ISSN 2536-2968

Urednik zbirke: Andrej Perdih
Tehnična urednica zbirke: Duša Divjak Race

Prva e-izdaja je pod pogoji licence Creative Commons [CC-BY-NC-ND 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) prosto dostopna:
<https://doi.org/10.3986/9789610507178>

UREDNIKA

Špela Petric Žižić

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7451-4264>

TEHNOLOŠKA PODPORA

Janoš Ježovnik

STROKOVNI PREGLED

Simona Klemenčič, Maja Rotter

OBLIKOVANJE IN PRELOM

Duša Divjak Race

OBLIKOVANJE NASLOVNICE

Brane Vidmar

IZDAJATELJ

ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša

ZANJ

Kozma Ahačič

ZALOŽNIK

ZRC SAZU, Založba ZRC

ZANJ

Oto Luthar

GLAVNI UREDNIK ZALOŽBE

Aleš Pogačnik

Ljubljana 2023

Publikacija je nastala v okviru programa P6-0038, ki ga financira A RRS, programa Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda, ki ga financira SAZU, in s sofinanciranjem Ministrstva za kulturo.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

[COBISS.SI-ID 142221827](https://cobiss.si/id/142221827)

ISBN 978-961-05-0717-8 (PDF)

Šolski etimološki slovar
slovenskega jezika
2022

Založba ZRC

Šolski etimološki slovar slovenskega jezika 2022 je zasnovan na potrebi, da tudi mladostniki s še ne zadostnim jezikoslovnim in zgodovinskim znanjem dobijo vpogled v zgodovino in predzgodovino besed, ki jih vsakodnevno uporabljajo. Zato je slovarski geslovník vezan na geslovník *Šolskega slovarja slovenskega jezika*, etimološke razlage pa podane na način, ki kljub poenostavitvam ustrezajo znanstveni resnici. Način predstavitve je kvartaren. Primaren je namreč v etimoloških znanstvenih člankih in monografijah (ki so namenjeni zlasti etimologom), sekundaren v znanstvenih etimoloških slovarjih (ki so namenjeni jezikoslovcem), terciaren pa v poljudnoznanstvenih etimoloških slovarjih (ki so namenjeni širši odrasli javnosti).

Slovar sestoji iz 502 enot, od katerih vsaka predstavlja etimološko obravnavo ene slovenske besede. Naslovni lemi najprej sledi ugotovitev, ali je beseda domačega ali tujega izvora. Če je beseda domačega izvora in je nastala ali je motivirana znotraj slovenskega jezika, je v nadaljevanju povedano, iz katere besede je tvorjena, nato pa je po potrebi naveden njen prvotni, etimološki pomen. Če je beseda nastala v splošnoslovanskih ali praslovanskih časih, so v nadaljevanju navedene sorodne besede iz izbranih slovanskih jezikov in podana praslovanska rekonstrukcija, tej pa sledi etimološka razlaga. Če pa je beseda starejša, morda že praindoevropska, praslovanski rekonstrukciji sledi primerjalno gradivo iz drugih indoevropskih jezikov, navedba njihovega izhodišča ali vsaj korena ter sorodnih besed, temu pa etimološka razlaga, če je le mogoče tudi z navedbo prvotnega pomena. Če je beseda tujega izvora, je najprej navedena tujejezična predloga, tej pa sledi njena etimološka razlaga. Pri besedah domačega izvora je naveden časovni okvir nastanka, pri besedah tujega izvora pa časovni okvir prevzema.

Metodološka izhodišča

Šolski etimološki slovar slovenskega jezika je koncipiran na dveh temeljih. Prvi je etimološka stroka s svojim znanstvenim aparatom in spoznavnimi sredstvi, kot se udejanja v etimoloških razpravah, monografijah in slovarjih, drugi je pedagoška stroka, ki opredeljuje način izražanja razmeroma zapletenih dogajanj v jeziku opazovanega obdobja v zadnjih 5000 letih. Slovarski prikaz je sinteza obeh temeljev, saj skuša etimološko razložiti obravnavane besede tako, da se učencu ali dijaku razkrije povezava med formalnim in vsebinskim, zlasti pomenskim delom posamezne obravnavane besede.

Izbor obravnavanih besed temelji na izboru za *Šolski slovar slovenskega jezika*, pri razlagah posameznih besed pa je izčrpno upoštevano znanje, ki ga nudijo sodobna etimološka in primerjalnojezikoslovna znanost ter zgodovinsko jezikoslovje.

Besede in njihove razlage so izhodiščno prečiščene in urejene tako, da slovar lahko uporablja in razume uporabnik, za katerega bi bil vpogled v etimološki slovar kakega drugega tipa morda

prezahteven. Etimološke razlage so zato kolikor je le mogoče eksplicitne. Podan je čas nastanka ali prevzema obravnavane besede, nakazan je besedotvorni postopek in, če je le mogoče, opisan njen prvotni pomen na način, da postanejo jasna razmerja do sorodnih besed.

Etimološke razlage so povzete po sodobnih etimoloških priročnikih, kjer pa ti zaostajajo za časom, iz najnovejših spoznanj etimološke stroke, objavljenih v periodičnem tisku, zbornikih ali monografijah.

Analiza gradiva je večstranska, osredinja pa se na zgodovinski, besedotvorni, pomenotvorni in etimološki vidik. To pomeni, da je vsaka obravnavana beseda opredeljena glede na čas, ko se je začela uporabljati v slovenskem jeziku ali njegovem predniku, da je v nadaljevanju navedena njena motivirajoča beseda in da je v slovarskih sestavkih kolikor je mogoče eksplicitno povedano, kakšen je bil njen prvotni pomen ter kako se je razvijal do današnjega.

Slovarski sestavki skušajo iz teh zornih kotov osvetliti posamezno besedo na zlahka razumljiv način. Za razumevanje slovarskih besedil zadošča jezikoslovno in zgodovinsko predznanje na osnovno- ali srednješolski ravni. Branje sestavkov je mogoče stopenjsko: šibkejše predznanje bo omogočilo manj poglobljeno razumevanje, boljše pa več. Način pisanja je naravnano tako, da skuša zbuditi radovednost, ki je pogoj za poglobljanje dolgoročnega znanja.

Etimološke razlage ne prinašajo novih spoznanj, saj prinašanje vsebinskih novosti za ta tip slovarja ne bi bilo primerno. Pač pa slovar prinaša etimološke razlage na inovativen način, ki v slovenskem prostoru po naših podatkih nima para, pa tudi v širšem kulturnem prostoru so tovrstni poskusi redki in našemu samo deloma podobni.

Slovarska baza je strukturirana v formatu XML, vendar sta tako izbor besedja kakor tudi sestavljanje etimoloških osvetlitev izpeljana brez avtomatiziranih postopkov. Baza vsebuje še več neobjavljenih etimoloških podatkov, ki bodo koristni za statistične raziskave slovenskega besedja. Njena spletna objava omogoča povezavo s *Slovenskim etimološkim slovarjem* in drugimi spletno objavljenimi slovarji, predvsem s *Šolskim slovarjem slovenskega jezika*, ki ga družijo enak geslovník.

Slovar skuša besede z zelo različno etimološko problematiko reševati na koherenten način, in sicer tako, kot je uveljavljeno v slovaropisni in etimološki stroki. Slovarska baza zato sestoji iz vnaprej določenih strukturnih elementov, ki so v prikazu v formatu PDF vidni le deloma. Uporabni so predvsem za objavo v formatu HTML na portalu Franček.si.

Slovar

asfalt

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz nemške *Asphalt*, ta pa prek francoske *asphalte* in latinske *asphaltus* iz grške *ásphaltos*, ki pomeni 'bitumen, zemeljska smola', prvotno pa je pomenila 'neporušljiv, neuničljiv'. Sestavljena je iz predpone *a-*, ki pomeni 'ne-', in izpeljanke iz glagola *sphallō* v pomenu 'rušim, uničujem'. Zemeljsko smolo so prvotno namreč uporabljali kot vezivo pri gradnji zidov, kot sredstvo, ki je preprečevalo rušenje, uničevanje.

asfalten

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *asfált*.

bakla

Beseda je tujega izvora. V srednjem veku je prevzeta iz srednjevisokonemške *vackel*, ta pa iz latinske *facula*, ki pomeni isto kot naša in je izvorno manjšalnica samostalnika *fax* v pomenu 'bakla, luč'.

bedro

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *bèdro*, ruska *bedró* in poljska *biodro* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **bedro*, ki je morda sorodna z latinsko besedo *femur*, ki prav tako pomeni 'bedro'. Nadaljnje sorodstvo in prvotni pomen nista znana.

beljak

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz pridevnika *bél*.

bor

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *bòr*, ki pomeni 'bor' in 'smreka', ruska *bór*, ki pomeni 'iglast gozd', in češka *bor* v enakem pomenu se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **borъ*, ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **b^haru-* v pomenu 'iglasto drevo'. Iz iste praindoevropske besede sta se razvili še staronordijska *borr*, ki pomeni 'drevo', in staroangleška *bearu*, ki pomeni 'gozd, grmičevje'.

borovnica

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je prek pridevnikov *borôven* in *bôrov* izpeljana iz samostalnika *bòr*. Prvotno je pomenila 'rastlina, ki raste v borovih gozdovih'.

borovničev

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *borovnica*.

bratec

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *bràt*.

brca

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *brcati*.

brcanje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *brcati*.

brcati

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *brkati*, ki pomeni 'tolči, grebsti, delati zmešnjavo', narečno ruska *borkátъ*, ki pomeni 'metati', in češka *brkat*, ki pomeni 'spotikati se', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **brkati*. Nadaljnje sorodstvo in prvotni pomen nista znana.

brcniti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *brcnuti*, *brknuti*, ki pomeni 'suniti, oplaziti', narečno ruska *bórknutъ*, ki pomeni 'vreči', in češka *brknout*, ki pomeni 'spotakniti se, zmotiti se', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **brknŭti*, kar je izpeljanka iz glagola **brkati*, iz katerega se je razvil naš *brcati*.

breskev

Beseda je tujega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *brèskva*, starejša poljska *brzosciew* in češka *broskev* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **bersky*, ta pa je kakor srednjevisokonemška *pfersich* (iz katere se je razvila današnja nemška *Pfersich*) prevzeta iz srednjeveškولاتinskega samostalnika *pers(i)ca*, ki prav tako pomeni 'breskev', prvotno pa je pomenila 'perzijska'. Breskev, ki izvira iz Kitajske, so namreč v Evropo prinesli iz Perzije.

breskov

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *bréskev*, kakor je iz samostalnika *búkev* izpeljan pridevnik *búkov*.

breza

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *brěza*, ruska *berěza* in češka *bříza* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **berza*, ki je sorodna z litovsko *bérzas*, latvijsko *bērza*, staroprusko *berse*, starovisokonemško *birihha*, nemško *Birke*, staronordijsko *bjǫrk*, angleško *birch* in osetsko *bærzæ*, ki vse pomenijo 'breza'. Beseda je tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **b^herh₁g'ah₂*, ki je pomenil 'svetleč, bel'. Breza je poimenovana kot 'bela' zaradi barve svojega lubja.

brozga

Beseda je domačega izvora. Nastala je iz starejše *brózda*, ki je tvorjena iz glagola *brózdati* v pomenu 'brozgati', ta pa je domnevno izpeljan iz *broditi*. Beseda je prvotno najverjetneje označevala gosto tekočino, po kateri lahko brozgamo, brodimo, bredemo.

bršljan

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *bršljan*, makedonska *bršlan* in podobno kot češka *břečt'an*, ki vse pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **brьskl'anъ*, kar je verjetno tvorjeno iz 5000 let starega praindoevropskega korena **bhereg'h-* v pomenu 'visok, dvigati se'. Bršljan je namreč ovijalka, ki se lahko povzpne do 30 m visoko.

brusilen

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju ali prej je izpeljana iz glagola *brústiti*.

brusiti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *brústiti*, ukrajinska *brusyty* in češka *brousit* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **brusiti*, ki je prvotno pomenila **'drgniti'*. Soroden je tudi litovski glagol *braũkti*, ki pomeni 'brisati, drgniti'. Nadaljnje sorodstvo in prvotni pomen nista znana.

brušenje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *brústiti*.

bučen

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju ali prej je izpeljana iz glagola *bučati*.

bučno

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *búčen*.

bukev

Beseda je tujega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *bũkva*, staročeška *bukev* in podobno kot ruska *búk* in češka *buk* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **buky*, ki je prevzeta iz germanske besede **bōkō*, iz katere so se razvile naslednje: starovisokonemška *buohha* in iz te nemška *Buche*, staroangleški *bōc* in *bēce* in iz te angleška *beech*, staronordijska *bók* in norveška *bøk*, ki vse pomenijo 'bukev'. Germanska beseda se je razvila iz 5000 let starega praindoevropske **b^hāgo-*. Ta se ohranja še v latinski *fāgus*, ki prav tako pomeni 'bukev', in grški *phēgós*, ki pa je spremenila pomen in pomeni 'hrast'. V večjem delu Grčije namreč bukev ne raste.

buldožer

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz nemške *Bulldozer*, ta pa iz angleške *bulldozer* v enakem pomenu, ki je izpeljana iz glagola *bulldoze* v pomenu 'zravnati z zemljo, s silo si utreti pot'. Ta angleški glagol je verjetno izpeljan iz samostalnika *bull*, ki pomeni 'bik'.

buljiti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *bũljiti*, ki pomeni isto kot naša, je verjetno izpeljana iz samostalnika *bũla*. Njen prvotni pomen je torej **'narediti bule'*, tj. **'napeti oči, da izgledajo kot bule'*.

čaj

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz ruske *čaj*, ta pa iz severnokitajskega mandarinskega jezika, v katerem se listom čajevca reče *chá yè*, pijači čaj pa *chá*.

čajanka

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz hrvaške *čajanka*, ki je izpeljana iz samostalnika *čaj*.

čajen

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *čaj*.

čelo

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *čelo*, ruska *čeló* in češka *čelo* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **čelo*, ki je pomenila isto kot naša, prvotno pa je pomenila 'najvišji del (obraza)'. Izpeljana je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **kelH-* v pomenu 'štrleti, dvigovati se', iz katerega so izpeljane še naslednje besede: latinska *collis* 'grič', *columen*, *culmen* 'vzpetina, vrh, sleme', *celsus* 'visok', grška *kolophón* 'vrh', srednjeirska *coll* 'glava, vodja', staroangleška *hyll* in iz te angleška *hill* 'grič' ter litovska *kálnas*, ki pomeni 'gora'.

čevlječek

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *čevelj*.

čevljar

Beseda je domačega izvora. V 18. stoletju ali prej je izpeljana iz samostalnika *čevelj*.

čevljarski

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju ali prej je izpeljana iz samostalnika *čevljar*.

čipka

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz hrvaške *čipka*, ta pa iz madžarske *csipke*, ki pomeni isto kot naša. Madžarska beseda je morda izpeljana iz glagola *csipked*, ki pomeni 'ščipati', ali pa je prevzeta in prilagojena iz nemške *Spitze*, ki poleg 'konica' pomeni tudi 'čipka'.

čipkast

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *čipka*.

čivk

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju ali prej je izpeljana iz glagola *čivkati*.

čivkati

Beseda je domačega izvora. V 18. stoletju ali prej je izpeljana iz medmeta *čiv*, ki posnema glas manjših ptičev.

čivkniti

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju ali prej je izpeljana iz glagola *čivkati*.

čop

Beseda je domačega izvora. Nastala je iz narečne *čup* pod vplivom samostalnika *šòp*. Prvotnejša beseda *čúp* se je kakor hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *čûp* in *čûpa*; ki pomeni 'pramen las', narečno ruska *čúp*, ki pomeni 'čop', in narečno poljska *czup*, *czub*, ki pomeni 'pramen, čop', razvila iz 1200 let stare praslovanske **čupъ*, ta pa je tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **(s)keup-* v pomenu 'šop, čop'. Iz tega korena so tvorjene še naslednje besede: staronordijska *skauf* 'šop', gotska *skufta* 'lasje' in starovisokonemška *scopf*, iz katere se je razvila nemška *Schopf* 'šop, čop', iz te pa smo mi prevzeli naš *šòp*.

da

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *da* in narečno slovaška *da*, ki pomenita isto kot naša, ter ruska *da*, ki pomeni 'naj', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **da*, ki etimološko ni dokončno pojasnjena. Beseda je morda sorodna s predlogom *do* ali pa je izvorno velelnik glagola *dáti*.

dar

Beseda je domačega izvora. Kakor hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *dâr*, ruska *dár* in češka *dar* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **darъ*, ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **doh₃ro-*, ki se ohranja še v grški *dóron* in armenski *towrk^c*, ki pomenita isto kot naša. Beseda je tvorjena iz korena **doh₃-*, ki je pomenil 'dati'.

darilo

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju ali prej je izpeljana iz danes zastarelega glagola *dariti* v pomenu 'darovati', ki je izpeljan iz samostalnika *dár*.

drobiti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *dròbiti*, ruska *drobit^b* in češka *drobit* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **drobiti*, ki je pomenila isto kot naša, prvotno pa je pomenila 'tolči'. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **d^hreb^h-*, iz katerega sta tvorjena še starovisokonemški glagol

treffan, ki pomeni ‘udariti, zadeti’, in staronordijski *drepa*, ki pomeni ‘udariti, ubiti’.

dvoj

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *dvôj*, ruska *dvóe* in češka *dvoji* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **dъvojь*, ki se je pod vplivom glavnega števnikar **dъva* razvila iz 5000 let stare praindoevropske **duoio-*, iz katere sta se razvili še grška *doiós* v pomenu ‘dvojen’ in gotska *twaddjē* ‘dveh’, iz različice **dyejo-* pa staroindijska *dvayá-*, ki pomeni ‘dvojen’, litovska *dvejì*, staronordijska *tweggia*, staroangleška *twægen* in iz te angleška *two*, starovisokonemška in nemška *zwei*, ki vse pomenijo ‘dva’. Navedene besede so izpeljane iz 5000 let starega praindoevropskega števnikar **d(u)uoh₁*, ki je pomenil ‘dva’.

dvoje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz števnikar *dvôj*.

fazan

Beseda je tujega izvora. V srednjem veku je prevzeta iz nemške *Fasan*, ta iz latinske (*avis*) *Phāsiāna* in ta iz grške (*órnis*) *Phāsiānós*. Grška beseda prvotno pomeni ‘fazijski (ptič)’, tj. ‘ptič iz pokrajine Fazija v današnji Armeniji’.

frača

Beseda je domačega izvora. Razvila se je iz prvotne *práča* tako, da se je začetni *p* zamenjal s *f*, ki kakor v glagolih *frčáti*, in *frfotáti* posnema hitro letenje po zraku. Beseda *práča* se je kakor hrvaška *prăća* in poljska *proca* razvila iz 1200 let stare praslovanske **port'a*, ki je pomenila isto kot naša in je verjetno sorodno s starejšo litovsko besedo *spartas*, ki pomeni ‘vrsta traku’, in grško *spártē*, ki pomeni ‘spletena vrv’.

glina

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska, ruska in češka *glína* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **glina*, ta pa je tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **gleiH-* ‘mazati, lepiti se, biti gladek ali lepljiv’, iz katerega so tvorjene še grška *glínē* ‘lepilo’, staroirska *glenim* in valižanska *glynaf*, ki pomenita ‘držim se česa, sem prilepljen’, staronordijska *klína* ‘namazati’, pa tudi slovenska

glén, ki pomeni ‘usedlina v počasi tekočih vodah’ in češka *hlen*, ki pomeni ‘sluz’.

glinast

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz samostalnika *glína*.

globel

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *globíti* v pomenu ‘poglabljati’, ta pa iz 1200 let starega praslovanskega pridevnika **globь*, iz katerega je izpeljan predhodnik našega *globòk*.

gluh

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *glûh*, ruska *gluxój* in češka *hluchý* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **gluxь*, ki je pomenila isto kot naša, ta pa je sorodna z litovsko *glûšas*, ki pomeni ‘osamljen’ in ‘neumen’. Beseda je sorodna s praslovanskima **gluma* ‘igra’ in **glupь* ‘neumen’. Nadaljnje sorodstvo in prvotni pomen nista zanesljivo ugotovljena.

gluhonem

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je zložena iz pridevnikov *glûh* in *ném*.

gnus

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *gnûs*, ki pomeni ‘gnus, govno, umazanija’, ruska *gnús*, ki pomeni ‘mrčes’, in češka *hnus*, ki pomeni isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **gnusь*, ki je pomenila ‘umazanija’. Njen prvotnejši pomen je domnevno ‘smeti, drobir’, saj je verjetno tvorjena iz istega praindoevropskega korena, iz katerega sta tvorjena še staronordijski glagol *gnúa*, ki pomeni ‘tretji’, in grški *khnaúō*, ki pomeni ‘praskam, glodam’, ter grški samostalnik *khnoûs*, ki pomeni ‘drobir, prah, puh’.

gnusen

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *gnûsan*, ruska *gnúsnyj* in češka *hnusný* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **gnusъnъ*, izpeljanke iz samostalnika, ki se ohranja v našem *gnús*.

gnusiti se

Beseda je domačega izvora. Tako kot češka *hnusit se* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **gnusiti*

se, izpeljanke iz samostalnika, ki se ohranja v našem *gnús*.

gnusoba

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *gnusòba* se je razvila iz nekdanje *gnusoba, izpeljanke iz samostalnika, ki se ohranja v našem *gnús*.

golaž

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz madžarske *gulyás*, ki pomeni isto kot naša. Madžarska beseda je skrajšana iz starejše *gulyáshús*, ki dobesedno pomeni 'pastirsko meso', in je zloženska iz *gulyás* v pomenu 'kravji pastir', izpeljanke iz *gulya* 'goveja čreda', in *hús*, ki pomeni 'meso'.

grič

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška *grič*, ki pomeni isto kot naša, se je verjetno razvila iz 1200 let stare praslovanske *gъrič, ta pa je tvorjena iz istega korena kot naš samostalnik *gôra*.

griček

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *grič*.

gričevje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *grič*.

grmada

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *gromáda*, ruska *gromáda* in češka *hromada*, ki vse pomenijo 'kup, velika količina česa', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *gromada, ki je verjetno tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **grem-* v pomenu 'zbirati'. Naša beseda je torej prvotno pomenila *'kup zbranih, nabranih stvari', zlasti vejevja.

grmaditi

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *grmada*.

grmeti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, bosanska, črnogorska *gr̃mljeti*, srbska *gr̃meti*, ruska *greméty* in češka *hřmět*, ki pomenijo isto kot

naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **gr̃mēti*. Ta je kakor litovska *grumėti*, ki prav tako pomeni 'grmeti', tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **g^hrem-* v pomenu 'glasno in zamolklo doneti, groziti, besneti'.

grom

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *grôm* in *gròm*, ruska *gróm* in češka *hrom* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *gromъ, ki je pomenila isto kot naša. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **g^hrem-* v pomenu 'glasno in zamolklo doneti, groziti, besneti', iz katerega so tvorjene še naslednje besede: grška *khrómos* 'hrup, rezgetanje', *khremídzō* 'rezgetam', avestijska *gramənt-* 'besen, jezen', gotška *gramjan* 'razjeziti', stnaronordijska *gramr* 'jezen', nemška *Grimm* 'divjanje, jeza' in litovska *gramėti* 'padati s hruščem'.

guma

Beseda je tujega izvora. Prenarejena je iz starejše *gúmi*, ki je v 16. stoletju ali prej prevzeta iz nemške *Gummi*, ta pa iz srednjeveškolatinske *gummi*, ki se je razvila iz klasično latinske *cummi(s)*. Latinska beseda je prevzeta iz grške *kóm̃mi*, ta pa iz egipčanske *kemai*. Prvotno je označevala dišeč izcedek gumijevca, ki se na zraku strdi.

gumica

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *gúma*.

gumijast

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *gúmi*, iz katerega smo prenaradili današnjega *gúma*.

hrast

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *hrâst*, ki pomeni isto kot naša, ruska *xvórost*, ki pomeni 'suhljad, dračje', in češka *chrást*, ki pomeni 'dračje, grmovje, suhljad', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *xvorstь, ki je pomenila 'drevo' in 'grmovje, dračje'. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **k^ures-* v pomenu 'drevo', iz katerega so tvorjene še naslednje besede: staroirska *crann* 'drevo', valižanska *prys* 'hosta', staroangleška *hyrst* 'grmovje, hosta' in morda grška *přinos* 'graden, vrsta hrasta'.

hrastov

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *hrást*.

hrček

Beseda je domačega izvora. Kakor hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *hrčak* in slovaška *chrček*, ki pomenita isto kot naša, je izpeljana iz glagola, ki se ohranja v našem *hrkati*. Njen prvotni pomen je torej *‘kdor hrka’.

ihta

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *ihtati* v pomenu ‘jokati, hlipati’, ta iz *ikati* v pomenu ‘ihteti, krčevito in bolj tiho jokati’, ta pa iz medmeta *ik*, ki je posnemal krčevit in ne glasen jok.

injekcija

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz nemške *Injektion*, ki pomeni isto kot naša, ta pa iz latinske *iniectiō*, ki je prvotno pomenila le ‘vbrizgavanje’ in ‘metanje noter’. Latinska beseda je izpeljana iz glagola *inicere* ‘vreči noter, vmetavati’, ki je sestavljen iz latinske predpone *in-* v pomenu ‘v’ in glagola *iacere* v pomenu ‘vreči’.

izbuljiti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *iz-* in glagola *búljiti*.

izkušen

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *izkúsi*. Izkušen je torej tisti, kogar so (mnogo) izkusili.

iznenada

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je sklopljena iz zveze *iz nenáda*, ki vsebuje predlog *iz* in samostalnik, v katerem je prvi del nikalnica *nè*, drugi pa izpeljan iz samostalnika *náda* v pomenu ‘pričakovanje’. Prislov *iznenáda* torej prvotno pomeni *‘iz nepričakovanja’, tj. *‘nepričakovano’.

izpodrivati

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *izpodrivati*.

izpodrivati

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *izpodríti*, ki je sestavljen iz predpon *iz-* in *pod-* ter glagola *ríti*.

jamar

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *jáma*. Beseda je ob svojem nastanku pomenila le ‘kdor koplje jame’, v 20. stoletju pa je pridobila današnji pomen.

jamski

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *jáma*.

javor

Beseda je tujega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *jàvorъ*, ruska *jávor* in češka *javor*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *avorъ, ki je prevzeta iz neke germanske besede, sorodne s starovisokonemško *ahorn* in nemško *Ahorn*, ki obe pomenita isto kot naša. Germanska beseda se je razvila iz 5000 let stare praindoevropske *h₂akʷ ‘konica’, iz katere sta se razvili še latinska *acer* v pomenu ‘javor’ in grška *ákarna* v pomenu ‘lovor’. Beseda je domnevno tvorjena iz korena **h₂akʷ-*, ki je pomenil ‘konica’. Javor ima namreč (podobno kot lovor) koničaste liste.

javorov

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *jávor*.

jaz

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *jâ*, ruska *ja* in češka *já* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *jazъ, ta pa iz 5000 let stare praindoevropske *egʰh₂om, ki je pomenila isto kot naša. Iz iste praindoevropske besede so se razvile še litovska *àš*, latvijska *es*, staroindijska *ahám*, avestijska *azəm*, gotška *ik*, starovisokonemška *ih* in iz te nemška *ich*, staroangleška *ic* in iz te angleška *I*, iz različice *egʰoh₂ pa sta se razvili grška *egó* in latinska *ego*, ki vse pomenijo ‘jaz’. Praindoevropska beseda je verjetno izpeljana iz zaimka *e, ki je označeval bližnje predmete. Njen prvotni pomen je torej nekako *‘to, kar je tukaj’.

jazbec

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *jǎzavac*, narečno ruska *jazvéc* in češka *jezevec* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *ǰzvьcbь, ki je pomenila isto kot naša, prvotno pa je pomenila 'žival, ki živi v jami'. Izpeljana je iz samostalnika *ǰzva, ki je pomenil 'jama, podzemni brlog'.

jazbečev

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *jǎzbec*.

jazbina

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška *jǎzbina*, ukrajinska *jǎzvin* in češka *jizvina* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *ǰzvin, ki je izpeljana iz *ǰzva 'jama, podzemni brlog'.

ječa

Beseda je domačega izvora. Razvila se je iz 1200 let stare praslovanske **ǰet'a* s prvotnim pomenom 'zgrabitev, ujem', kar je izpeljanka iz glagola *ǰeti v pomenu 'zgrabiti, ujeti'. Ta se ohranja v našem *jéti*, ki ga navadno uporabljamo s predponami: *u-jéti*, *pri-jéti*, *za-jéti*.

jeseni

Beseda je domačega izvora. Izvorno je mestnik samostalnika *jesén*.

jetnik

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz trpnega deležnika glagola *jéti* v pomenu 'zgrabiti, ujeti', ki se uporablja predvsem s predponami, npr. *u-jéti*, *pri-jéti*, *za-jéti*. Njen prvotni pomen je torej *'kdor je zgrabljen, ujet'.

juha

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška *júha*, ki pomeni isto kot naša, ruska *uxá*, ki pomeni 'ribja juha', in češka *jícha*, ki pomeni 'godlja, omaka', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *juxa, ta pa iz 5000 let stare praindovropske **ǰouHs-*, ki se ohranja še v staroindijski *yūṣ* in *yūṣá-*, latinski *iūs* in litovski *júšė*, ki vse pomenijo 'juha'. Praindovropska beseda je verjetno tvorjena iz korena **ǰeuH-*, ki je pomenil 'mešati, mesiti'.

jušen

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *júha*.

kabinet

Beseda je tujega izvora. V 18. stoletju je prevzeta iz nemške *Kabinett*, ta pa iz francoske *cabinet*, ki pomeni isto kot naša. Izvorno je manjšalnica starofrancoskega samostalnika *cabane* v pomenu 'koča'. Njen prvotni pomen je torej *'kočica'.

kačica

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *káča*.

kačji

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *káča*.

kamin

Beseda je tujega izvora. V 16. stoletju ali prej je prevzeta iz nemške *Kamin*, ki pomeni isto kot naša, ta iz latinske *camīnus* v pomenu 'peč, ognjišče' in ta iz grške *kámīnos* v pomenu 'peč'. Grška beseda etimološko ni dokončno pojasnjena, morda je prevzeta iz ali sorodna z neko besedo, sorodno z našo *kámen*.

kapa

Beseda je tujega izvora. V srednjem veku je prevzeta iz nemške *Kappe*, ki pomeni isto kot naša, ta pa iz srednjeveškولاتinske *capa*, ki pomeni 'dolga plašč s kapuco' in 'kapuca'. Njen izvor in prvotni pomen nista znana.

kapica

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *kápa*.

kapnik

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *kápati* v pomenu 'kapljati', ta pa je soroden s samostalnikom *káplja*. Kapnik je tako poimenovan zato, ker od njega ali nanj stalno kaplja.

kapuca

Beseda je tujega izvora. V 18. stoletju je prevzeta iz nemške *Kapuze*, ta pa iz italijanske *cappuccio*, ki pomeni isto kot naša. Italijanska beseda je izpeljana

iz samostalnika *cappa*, ki pomeni ‘plašč (s kapuco), kuta’.

kazen

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *kâzna*, ki pomeni isto kot naša, ruska *kâznъ*, ki pomeni ‘smrtna kazen’, in češka *kâzeň*, ki pomeni ‘disciplina’, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **kaznъ* s prvotnim pomenom ‘kar je (slovesno) izrečeno’. Izpeljana je iz glagola **kazati*, ki je poleg ‘kazati’ pomenil tudi ‘govoriti, izrekati, opominjati’ in ‘kaznovati’.

kazenski

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *kâzen*.

kaznovanje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *kaznováti*.

kaznovati

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *kâzen*.

kis

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz glagola *kísati*.

kisel

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *kîseo*, rusko *kíslyj* in češka *kyselý*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **kyselъ*, kar je izpeljanka iz glagola *kísati*.

klas

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *klâs*, ruska *kólos* in češka *klas*, ki vse pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **kolsъ*, ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **kolh₂so-*, iz katere se je razvila tudi albanska *kall*, iz katere je izpeljana njena manjšalnica *kallëz*, ki prav tako pomeni ‘klas’. Praindoevropska beseda je tvorjena iz korena **kelh₂-* v pomenu ‘tolči, lomiti, klati, bosti, kovati’ in je prvotno pomenila *‘nekaj bodečega’.

klatiti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *klátiti*, ki pomeni

‘majati’, ruska *kolotítъ*, ki pomeni ‘tolči, tepsti’, in češka *klátit*, ki pomeni ‘nihati, kolebati’, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **koltiti* ‘tolči’, ki je izpeljana iz glagola **kolti* v pomenu ‘klati, tolči’. Iz tega glagola se je razvil naš današnji *kláti*.

klin

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *klîn*, ruska *klín* in češka *klín*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **klinъ*, ki je verjetno izpeljana iz glagola **kolti* v pomenu ‘klati, tolči, klati’. Njen prvotni pomen je domnevno *‘pripomoček, s katerim se kaj razkolje’.

kokošji

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *kokóš*.

kolebnica

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju je izpeljana iz pridevnika *kolében*, ta pa iz glagola *kolébat*.

koleraba

Beseda je tujega izvora. V 18. stoletju je prevzeta iz nemške *Kohlrabi*, ta pa iz italijanske besedne zveze *cavolo rapa*, kar vsebuje italijanska samostalnika *cavolo* v pomenu ‘zelje’ in *rapa* v pomenu ‘repa’. Njen prvotni pomen je nekako *‘zeljnata repa’.

kolesce

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *koló*.

koliba

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz hrvaške in srbske *koliba*, ta pa iz novogrške *kalýba*, kar pomeni ‘hiša, hišica, koča’.

komedija

Beseda je tujega izvora. V 16. stoletju ali prej je prevzeta iz nemške *Komödie*, ta iz latinske *comoedia* in ta iz grške *kōmōidía*, ki prav tako pomeni ‘veseloigra, komedija’. Grška beseda je izpeljana iz samostalnika *kōmōidós*, ki pomeni ‘pevec bogu Dionizu posvečenih pesmi’, to pa je zloženska iz samostalnika *kōmos* ‘bogu Dionizu posvečena vesela pesem’ in *ōidós* ‘pevec’.

kompost

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz nemške *Kompost*, ta pa iz angleške *compost*, ki pomeni isto kot naša, pomeni pa tudi 'mešanica'. Angleška beseda je prevzeta iz starofrancoske *compost*, ki je pomenila 'sestavljene, mešan, zložen' in se je razvila iz latinske *compōsitus* v pomenu 'sestavljene, zložen', izpeljanke iz glagola *compōnere* v pomenu 'sestaviti, zložiti, zbrati'.

kompostnik

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju je izpeljana iz samostalnika *kompóst*.

kompot

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz nemške *Kompott*, ta pa iz francoske *compote*, ki je prvotneje pomenila splošno 'vložena hrana', se pravi tudi nasoljeno meso ali ribe, zelenjava. Razvila se je iz starofrancoske *composte* s prvotnim pomenom 'sestavljene, mešan, zložen' in je torej istega izvora kot *kompóst*.

konzerva

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz nemške *Konserven*, ki pomeni isto kot naša, ta pa iz srednjeveškolatinske *conserva*, ki je pomenila 'v sladkorju konzervirana zelišča ali sadje'. Ta beseda je izpeljana iz latinskega glagola *conservare* v pomenu 'ohraniti, varovati, rešiti', ki je sestavljen iz predpone *con-* 'skupaj, z-' in glagola *servāre*, ki pomeni 'paziti, čuvati, varovati, hraniti, služiti'.

kopje

Beseda je domačega izvora. Kakor hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *kōplje*, ruska *копьѣ* in češka *kopí* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **kopyje*, ki je tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **(s)kap-* ali **(s)kep-* v pomenu 'obdelovati z ostrim orodjem'. Iz tega korena so mdr. tvorjene še naslednje besede: latvijska *šķēps* 'kopje', grška *skēptron* 'palica, žezlo, opora', latinska *scāpus* 'palica, držaj, steblo', pa tudi naš glagol *kopāti* v pomenu 'delati jamo'.

kovač

Beseda je domačega izvora. Kakor hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *kōvāč*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz starejše **kovačb*, ki je izpeljana iz glagola *kovāti*.

kovati

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *kōvati*, ruska *kovátb* in češka *kovat, kout*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **kovati*, ta pa je tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **kauh₂-* v pomenu 'tolči, cepiti'. Iz tega praindoevropskega korena so se mdr. razvile še naslednje besede: litovska *káuti* 'boriti se', staroangleška *hēawan*, staronordijska *hoggua*, starovisokonemška *houwan* in iz te nemška *hauen*, ki pomenijo 'tolči, mlatiti', latinska *cūdere*, ki pomeni 'tolči', in toharska *kaut-*, ki pomeni 'cepiti'.

kozorog

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *kozòrog*, ki pomenijo isto kot naša, staroruska *kozorogb* in češka *kozoroh* je zložena iz samostalnikov *kôza* in *róg*. Njen prvotni pomen je 'ki ima take roge kot koza'.

krasta

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *kràsta*, ruska *korósta* in zastarela češka *chrásta*, ki pomeni 'garje', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **korsta*, ki je prvotno pomenila '*kar se praska'. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **kars-* v pomenu 'praskati', iz katerega so se mdr. razvile še naslednje besede: staroindijska *kašati* 'praska, drgne', latinska *carrere* 'grebenati, česati volno', litovska *kašti* in latvijska *kārst*, ki pomenita 'česati, drgniti, praskati'.

krava

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *kràva*, ruska *koróva* in češka *kráva*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **korva*, ta pa je dalje sorodna z litovsko *kárvė*, ki prav tako pomeni 'krava', in latinsko *cervus* ter valižansko *carw*, ki pomenita 'jelen'. Prvotno je označevala rogato žival, saj je tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **k'erh₂-* v pomenu 'rog, vrhnji del glave', iz katerega so mdr. tvorjene še naslednje besede: staroindijska *śṛṅga-*, avestijska *srū-*, grška *kéras*, latinska *cornu*, starovisokonemška *horn* in iz te nemška *Horn*, staroangleška in angleška *horn*, ki vse pomenijo 'rog'.

kravica

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *kráva*.

kričati

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *kričati*, ruska *kričátb* in češka *křičet*, ki pomenijo isto kot naša, je izpeljana iz samostalnika, ki se ohranja v našem *krik*.

krik

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *křik*, ruska *krik* in češka *křik* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **krikъ*, ki je pomenila isto kot naša. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **krej-k-*, ki je posnemal kričanje. Iz istega korena sta mdr. tvorjene še naslednje besede: grška *křidzō* 'škripljem' in litovski *krỹkšti* 'presunljivo kričati' ter *kriksėti* 'vreščati'.

krikniti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *kriknuti*, ruska *křiknutb* in češka *křiknout*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **křiknoiti*. Tvorjena je iz glagola, ki se ohranja v našem *kričati*.

krilce

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *krilo*.

kroh

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *krôhati* v pomenu 'glasno se smejeti', ta pa iz medmeta **kroh*, ki je posnemal glasen smeh.

krohovati se

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *krohòt*.

krut

Beseda je tujega izvora. V 16. stoletju ali prej je prevzeta iz hrvaške *krût*, ki pomeni 'trd, pretirano strog, surov, neusmiljen'. Ta se je tako kot ruska *krutój*, ki pomeni 'strm, nenaden, strog, trd', in češka *krutý*, ki pomeni 'krut, surov, neusmiljen', razvila iz 1200 let stare praslovanske **krōtъ*, ki je prvotno pomenila **'zvezan, zavezan'* in je sorodna z glagolom **krōtiti* v pomenu 'vezati, zavezovati'.

Pomen 'trd' in od tod 'strog, neusmiljen' se je razvil prek vmesnega 'trdno zvezan, zategnjen'.

krutost

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *krút*.

ksilofon

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz nemške *Xylophon* ali francoske *xylophone*, ki pomenita isto kot naša. Zložena je iz grških samostalnikov *ksýlon*, ki pomeni 'les', in *phōnē*, ki pomeni 'glas, zvok'.

kuhar

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, bosanska *kùhār*, srbska, črnogorska *kùvār* in češka *kuchař*, ki pomenijo isto kot naša, je izpeljana iz glagola *kúhati*.

kuharica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *kúhar*.

kuhati

Beseda je tujega izvora. Tako kot hrvaška, bosanska *kúhati*, srbska in črnogorska *kùvati*, ki pomeni isto kot naša, in češka *kuchat*, ki pomeni 'trebiti, čistiti zaklano žival', je v srednjem veku prevzeta iz starovisokonemške *kohhōn* v pomenu 'kuhati'. Ta je tako kot angleška *cook* prevzeta iz latinske *coquere*, ki prav tako pomeni 'kuhati'.

kukavica

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *kùkavica* in podobno kot ruska *kukúška* ter češka *kukačka*, ki vse pomenijo isto kot naša, je izpeljana iz glagola *kúkati*, ta pa iz medmeta *kúkú*, ki posnema kukavičji glas.

kupe

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz avstrijsko nemške *Coupé*, ta pa iz francoske *coupé*, ki pomeni isto kot naša. V starejšem jeziku, ko vlakov še ni bilo, pa je pomenila 'zaprta (dvosedežna) kočija' in 'oddelek v poštni kočiji'. Izpeljana je iz francoskega glagola *couper*, ki pomeni 'razdeliti, predeliti' in 'rezati'. Prvotno je torej pomenila 'kar je predeljeno'.

kviz

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz angleške *quiz*, ki pomeni isto kot naša, prvotno pa je bila le glagol s pomenom 'spraševati'.

lajanje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *lajati*.

lajati

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *lājati*, ruska *lájatʹ* in češka *lát* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **lajati*, ki je pomenila isto kot naša. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **lah₂-*, ki je posnemal pasje lajanje in neartikulirane človeške glasove. Iz tega korena so mdr. tvorjene še naslednje besede: litovska *lótī*, latvijska *lāt*, staroindijska *rāyati* in albanska *leh*, ki vse pomenijo 'lajati', pa tudi armenska *lam*, ki pomeni 'jokam', in staroirska *liid*, ki pomeni 'pritožuje se'.

leča

Beseda je tujega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *lēča* in staroruska *ljača* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **let'a*, ki je pomenila isto kot naša. Ta je prevzeta iz nekega jezika, iz katerega je prevzeta tudi latinska *lens*, starovisokonemška *linsa*, nemška *Linse*, angleška *lens*, latvijska *lēšis* in verjetno tudi grška *láthyros*, ki vse označujejo isto stročnico. Pomen 'prozorno telo z eno ali več krivimi ploskvami' je nastal v 18. stoletju zaradi podobnosti z obliko lečnega zrna.

leska

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, bosanska, črnogorska *lijéska*, srbska *léska* in češka *líska*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **lēska*. Morda je sorodna z litovsko *lazdà* in albansko *lajthí*, ki prav tako pomenita 'leska', ter hetitsko *alkištan-*, ki pomeni 'veja', ali pa je kakor samostalnik *lés*, ki je prvotno pomenil 'gozd', tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **leg'-*, ki je pomenil 'upogibati se'.

lice

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *lice*, ki pomeni 'obraz' in 'oseba', ruska *licó* in češka *líc*, ki pomenita 'lice, obraz', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske

*lice, ta pa iz **liko*, kar je sorodno z našim samostalnikom *lik*.

lira

Beseda je tujega izvora. V 18. stoletju je prevzeta iz latinske *lyra*, ta pa iz grške *lýra*, ki je označevala 'glasbilo s štirimi ali sedmimi strunami'. Grška beseda je verjetno izposojena iz nekega neznanega predantičnega sredozemskega jezika.

lišaj

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *lišāj* in ruska *lišáj*, ki pomenijo isto kot naša, in češka *lišej*, ki pomeni 'nočni metulj, večča', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **lišajb*, ki je pomenila 'srbeče vnetje kože'. Izpeljana je iz pridevnika **lixъ*, ki je pomenil 'preostal, lih' in 'slab'. Beseda je prvotno pomenila **'ostanek (bolezni na koži)'* ali pa **'nekaj slabega'*. Sožitja alg in gliv je po kožnem lišaju poimenovano drugotno zaradi podobnosti.

lomiti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *lòmiti*, ruska *lomítʹ* in češka *lomit* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **lomiti*, ki je pomenila isto kot naša. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **lemH-*, ki je pomenil 'lomiti, drobiti'. Iz tega praindoevropskega korena so se mdr. razvile še naslednje besede: litovski *lìmti* in *lamìnti*, ki pomenita 'zmečkati, pomečkati', grška *nōlemés*, ki pomeni 'neutruden', srednjeirska *lem*, ki pomeni 'neumen, nesposoben', staronordijska *lami*, starovisokonemška in nemška *lahm*, ki pomenijo 'hrom', prvotno 'polomljen'.

lomljenje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *lomíti*.

lončar

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *lònčār*, ki pomenijo isto kot naša, je izpeljana iz besede, iz katere se je razvila naša *lônec*.

lončarstvo

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška *lončárstvo*, ki pomeni isto kot naša, je izpeljana iz samostalnika *lončār*.

lonček

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *lônc*.

lonec

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *lônac* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **lonьcbь*, ki je pomenila 'glinen lonec, glinena skleda'. Nadaljnje sorodstvo in prvotni pomen nista zanesljivo pojasnjena.

loputa

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz medmeta *lôp*, ki posnema glas pri udarcu na plosko, ali iz glagolov *lôpiti*, *lôpniti* v pomenu 'udariti', ki sta prav tako izpeljana iz tega medmeta.

luknjica

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *lúknja*.

macesen

Beseda je verjetno domačega izvora. Tako kot narečno hrvaška *macesen* je verjetno sestavljena iz predpone *ma-*, ki (kakor v besedi *maklén*) pomeni 'nepravi', v drugem delu pa je mogoče videti slovansko besedo *sosna* v pomenu 'bor'. Njen prvotni pomen je verjetno *'nepravi bor'.

malček

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica pozabljenega samostalnika **malec*, ki je izpeljan je iz pridevnika *máli*, kakor je npr. iz pridevnika *bél* izpeljan samostalni *bélec*, katerega manjšalnica je *bélček*.

malta

Beseda je tujega izvora. V 18. stoletju je prevzeta iz italijanske *malta*, ki se je razvila iz latinske *maltha* v pomenih 'iz žganega apna in svinjske masti narejen kit za zatesnjevanje vodovoda' in 'zmes voska in smole'. Latinska beseda je prevzeta iz grške *málthē*, ki je pomenila približno to, kar je pomenila latinska.

marljiv

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška *màrljiv* se je razvila iz starejše **marl'ivь*. Izpeljana je iz glagola *mariti*, ki pri nas in v hrvaščini pomeni 'zanimati se za koga, skrbeti za koga'. Pridevnik *marljiv* je torej prvotno pomenil 'ki ga zanima, skrbi', tj. 'ki mu je mar'.

mavec

Beseda je domačega izvora. Nekdaj se je zapisovala *málec*. Njen izvor ni dokončno pojasnjen. Morda je izpeljanka iz glagola *málati* v pomenu 'pleskati', morda je nastala iz **maltec* in je izpeljanka iz samostalnika *málta*.

mevža

Beseda je domačega izvora. Njen izvor ni dokončno pojasnjen. Verjetno je nastala iz **melža*, kar bi bila izpeljanka iz *mél* v pomenu 'mivka'. Če je domneva pravilna, je beseda prvotno pomenila *'(kakor mivka) droben, mehek, nepomemben človek'. Iz iste slovanske besede je izpeljana tudi ruska *meljuzgá*, ki pomeni 'otročad, drobne ribe, nepomembni ljudje'.

mikroskop

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz nemške *Mikroskop*, ta pa iz francoske *microscope*, ki pomeni isto kot naša. Zložena je iz grškega pridevnika *míkrós* v pomenu 'majhen, droben' in samostalnika *skopós* v pomenu 'oglednik, stražar'. Njen prvotni pomen je torej 'ki gleda, opazuje majhne, drobne stvari'.

močeril

Beseda je domačega izvora. Verjetno je izpeljana iz samostalnika *móča*.

mojstrica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *mójster*.

mojstrovina

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *mójstrov*, ta pa iz samostalnika *mójster*.

moker

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *mòkar*, ruska *mókryj* in češka *mokrý*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **mokrь*, ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **makro-*, ki je tvorjena iz korena **mak-* 'moker, vlažen'. Iz istega korena so mdr. tvorjene še naslednje besede: litovske *makõnė*, ki pomeni 'luža', *makėnti*, ki pomeni 'bresti po blatu', *maklỹnė*, ki pomeni 'blato', latvijske *apmàktiēs*, ki pomeni 'pooblačiti se', *mākuõnis*, ki pomeni 'temen oblak, pooblačitev', armenska *mōr*, ki pomeni 'umazanija, močvirje', in albanska *makë*, ki pomeni 'opna, mrena na tekočini'.

mokrota

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *mokròta*, *mokròća*, ruska *mokróta* in češka *mokrota* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *mokrota, ki je izpeljana iz pridevnika, ki se ohranja v našem *móker*.

motika

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *mòtika*, ruska *motýga* in češka *motyka* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *motyka, ki je pomenila isto kot naša. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **mat-*, ki je pomenil 'motika, tolkač', in iz katerega so mdr. tvorjene še naslednje besede: staroindijska *matyá-* v pomenu 'brana', starovisokonemška *madela* v pomenu 'plug', latinska *mateola*, ki pomeni 'orodje za kopanje' in iz katere je tvorjena *mattiuca* v enakem pomenu. Iz te latinske besede je prevzeta staroangleška *mattoç*, iz katere se je razvila današnje angleška *mattock*, ki prav tako pomeni 'motika'.

nabrusiti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *na-* in glagola *brúsiti*.

nadarjen

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *nadaríti*, ki je pomenil 'obdariti'. Njen prvotni pomen je torej 'obdarjen (s sposobnostmi, talenti)'.

nadarjenost

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz pridevnika *nadárjen*.

nadstropje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *stròp* in prvotno pomeni 'prostor nad stropom'.

naglušen

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz pridevnika *nágluh*, ki je prav tako pomenil 'naglušen', ta pa je sestavljen iz predloga *na-* in pridevnika *glúh*.

nagnusen

Beseda je domačega izvora. V 17. stoletju ali prej je sestavljena iz predpone *na-* in pridevnika *gnúsen*.

nagrmaditi

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *na-* in glagola *grmáditi*.

napadalec

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *napásti*.

napadalka

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *napadálec*.

napovedovalec

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *napovedovati*.

napovedovalka

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *napovedoválec*.

natakar

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *natakati*.

natakarica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *natákar*.

natočiti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *na-* in glagola *točiti*.

nauk

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *naučiti* in torej prvotno pomeni 'kar se naučimo'.

nazdraviti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *na-* in glagola *zdráviti*, s čimer je mišljeno 'dvigniti kozarec s pijačo in piti na zdravje'.

nem

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, bosanska, črnogorska *nijêm*, srbska *nêm*, ruska *nemój* in češka *němý* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *němь, ki je pomenila isto kot naša. Verjetno je nastala iz starejše **měmo-*, ki se ohranja v istopomenskem latvijskem pridevniku *měms*. Prvotno je domnevno posnemala neartikulirane

glasove nemih ljudi in ljudi s težjimi govornimi težavami.

nenaden

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *něnādan*, ki pomeni isto kot naša, je sestavljena iz nikalnice *ně* in izpeljanke iz samostalnika *nāda* v pomenu 'upanje, pričakovanje'. Njen prvotni pomen je torej *'ki ga ne pričakujemo'.

nenadno

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *nenāden*.

noj

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz hrvaške *nôj*, kar v narečjih in narodnih pripovedkah pomeni le 'neka velika tuja ptica', saj noji ne živijo na ozemlju, na katerem živimo Slovani. Beseda je verjetno sorodna s cerkvenoslovansko besedo *inogъ*, ki pomeni 'divji prašič', in češko *noh*, ki pomeni 'bajeslovno bitje krilati lev'. Ta je izpeljana iz 1200 let starega praslovanskega števnik in pridevnika *jinъ, ki je pomenil 'eden' in 'edin'. Njen prvotni pomen je torej *'sam živeči'.

nosorog

Beseda je domačega izvora. Zložena je iz samostalnikov *nós* in *róg*. Prvotno pomeni 'ki ima na nosu rog'. Nastala je po zgledu grške *rhīnókeros* (ta je prevzeta v latinsko *rhīnocerōs* in iz te v angleško *rhinoceros*), ki prav tako pomeni 'nosorog' in ki je zložena iz grškega samostalnika *rhīs* (rodilnik se glasi *rhīnós*), ki pomeni 'nos', in izpeljanke iz samostalnika *kéras*, ki pomeni 'rog'.

novac

Beseda je domačega izvora. Kakor hrvaška *nòvac*, ki pomeni 'denar', je izpeljana iz pridevnika *nôv*. Njen prvotni pomen je 'nov kovanec', namreč nov v odnosu do denarja, ki je bil v obtoku pred njim.

obdariti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *ob-* in glagola *daríti* v pomenu 'darovati', ki je izpeljan iz samostalnika *dár*.

obdarovati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *ob-* in glagola *darováti*.

obed

Beseda je domačega izvora. Kakor hrvaška, bosanska, črnogorska *òbjed*, srbska *òbed*, ruska *obéd* in češka *oběd*, ki vse pomenijo približno isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *obědъ, ki je sestavljena iz predpone *ob-* in samostalnika *ědъ v pomenu 'hrana, jed'. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **h₁ed-* v pomenu 'jesti', iz katerega sta mdr. tvorjeni tudi naši besedi *jéd* in *jésti*.

obedovati

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, bosanska, črnogorska *òbjedovati*, srbska *òbedovati* in češka *obědovat*, ki pomenijo isto kot naša, je izpeljana iz samostalnika *obèd*.

obletnica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *obléten*, ta pa iz predložne zveze *ob létu* v pomenu 'istega dne v letu'. Njen prvotni pomen je torej 'kar se zgodi (ali praznuje) vsako leto istega dne'.

obličje

Beseda je domačega izvora. Tako kot cerkvenoslovanska *obličje*, ki pomeni 'postava, podoba', in češka *obličej*, ki pomeni 'obraz, lice', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *obъličъje, ki je prvotno pomenila 'kar je ob licu'. Tvorjena je iz predpone *ob-* in izpeljanke iz samostalnika, ki se ohranja v našem *lice*.

obrt

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška *òbrt*, ki pomeni isto kot naša, je izpeljana iz glagola, ki se ohranja v hrvaškem *òbrtati* 'obračati, vrteti'. Njen prvotni pomen je torej *'obrat, obračanje, vrtljaj'. Beseda je sorodna z našimi *obrníti*, *obràt*, *vrtéti* in mnogimi drugimi.

obrten

Beseda je domačega izvora. V 18. stoletju pomeni 'spreten'. Izpeljana je iz samostalnika *obrít*.

obrtnica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *obrtnik*.

obrtnik

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *obrít*.

odslužiti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *od-* in glagola *služiti*. Njen prvotni pomen je ‘prenehati služiti’.

odzdraviti

Beseda je domačega izvora. Tvorjena je iz glagola *pozdráviti* tako, da je namesto predpone *po-* uporabljena predpona *od-*, ki nakazuje odgovor, odziv.

ogledalo

Beseda je domačega izvora. V 18. stoletju ali prej je izpeljana iz glagola *oglédati*, ki je sestavljen iz predpone *o-*, nastale iz *ob-*, in glagola *glédati*.

okvir

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz hrvaške *òkvír*, ki pomeni isto kot naša, prvotno pa je pomenila ‘okvir, na katerega napnejo živalsko kožo, da jo sušijo ali čistijo’. Izpeljana je iz hrvaškega narečnega glagola *okvíriti* v prvotnem pomenu ‘narediti okvir okrog kože’, ki je izpeljan iz besede, prevzete iz neke romanske, ki se je razvila iz latinske *corium* v pomenu ‘odrta živalska koža’.

okvirček

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *okvír*.

omožiti se

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *o-*, nastale iz *ob-*, glagola *možiti se*.

opna

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska in črnogorska *òpna*, ki pomeni isto kot naša, se je razvila iz **opьna*, izpeljanke iz 1200 let starega praslovanskega glagola **opeti*, ki je pomenil ‘opeti, pripeti, napeti’. Ta je sestavljen iz predpone *o-*, nastale iz *ob-*, in glagola **pěti*, ki je pomenil ‘napenjati’ in se ohranja v naših predponskih glagolih *na-pěti*, *za-pěti*, *pri-pěti*, *od-pěti* idr. Beseda je prvotno označevala napeto kožo, napeto membrano, npr. na bobnu.

oprema

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz glagola *oprémiti*.

opremiti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška *oprémiti*, ki pomeni isto kot naša, se je razvila iz **oprěmiti* v pomenu ‘pripraviti za pot’, ki je sestavljena iz predpone *o-*, nastale iz *ob-*, in glagola **prěmiti* v pomenu ‘usmerjati (naravnost naprej)’. Glagol je izpeljan iz pridevnika, ki se ohranja v danes pozabljenem *prém*, ki pomeni ‘usmerjen naravnost naprej’ in iz katerega je izpeljan tudi naš samostalnik *prémica*.

oropati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *o-*, nastale iz *ob-*, in glagola *rópati*.

oskrba

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *oskrběti*.

oskrbnica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *oskrbník*.

oskrbnik

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju ali prej je izpeljana iz glagola *oskrběti*.

otožen

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *òtūžan*, ki pomeni ‘otožen’ in ‘razžaluščujoč’, se je razvila iz prvotne **otqъnъ*, izpeljanke iz glagola **otqžiti* v pomenu ‘razžalostiti’, ki je sestavljen iz predpone *ob-* in glagola **tqžiti* v pomenu ‘tožiti, pritoževati se, biti nezadovoljen, žalosten’. Ta glagol je izpeljan iz samostalnika **tqga* v pomenu ‘žalost’.

otožnost

Beseda je domačega izvora. V 18. stoletju ali prej je izpeljana iz pridevnika *otóžen*.

otročji

Beseda je domačega izvora. V starejšem jeziku pomeni tudi ‘otročki’. Izpeljana je iz samostalnika *otròk*.

ovinek

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pozabljenega glagola *oviniti v pomenu 'zaviti, ukriviti', ki je izpeljan iz *oviti*, ta pa je sestavljen iz predpone *o-*, nastale iz *ob-*, in glagola *víti* v pomenu 'zvijati, zavijati'. Beseda torej prvotno pomeni 'kar je ovito, kjer se cesta ovije, kjer zavije'.

past

Beseda je domačega izvora. Tako kot narečno ruska *pástb* in češka *past*, ki pomenita isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *pastb, ki je pomenila 'jama, ki jo izkopljejo z namenom, da vanjo pade, se ujame divja žival'. Izpeljana je iz glagola *pásti* in torej prvotno pomeni *'padanje'.

pastirica

Beseda je domačega izvora. V 17. stoletju ali prej je izpeljana iz samostalnika *pastír*.

pastorek

Beseda je domačega izvora. V 18. stoletju ali prej je izpeljan iz samostalnika *pástorka*.

pastorka

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *pästörka*, ki pomeni isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *pastorьka. Sestavljena je iz predpone **pa-* v pomenu 'nepravi' in samostalnika, ki je tvorjen iz praindoevropskega **d^hugh₂ter-* v pomenu 'hči'. Njen prvotni pomen je torej 'neprava hči'.

pav

Beseda je tujega izvora. V 16. stoletju ali prej je prevzeta iz neke romanske besede, ki se je razvila iz latinske *pāvus*, ki prav tako pomenita 'pav'. Latinska beseda je kakor grška *taós*, ki tudi pomeni 'pav', verjetno prevzeta iz nekega antičnega vzhodnega jezika. Domovina pava je namreč vzhodna Indija.

pavji

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *páv*.

pehar

Beseda je tujega izvora. V srednjem veku je prevzeta iz starovisokonemške *behhari*, ki pomeni 'čaša, kupa, skodela'. Nemška beseda je prek latinščine prevzeta in prilagojena iz grške *bikos*, ki pomeni

'glinast vrč z ročaji', ta pa je verjetno egipčanskega izvora.

peresnica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *perésen*, ta pa iz samostalnika *peró*. Beseda je prvotno pomenila 'škatla za shranjevanje peres'. Nekdaj namreč niso pisali s svinčniki, temveč s priostrenimi (navadno gosjimi) peresi, ki so jih pomakali v črnilo.

pesa

Beseda je tujega izvora. V srednjem veku je prevzeta iz starovisokonemške *bieza* v bavarski izreki *pieza*, ki je prevzeta iz latinske *bēta* in pomeni isto kot naša.

peščica

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *pést*.

piškot

Beseda je tujega izvora. V 18. stoletju je prevzeta iz avstrijsko nemške *Piskotte*, ta pa iz italijanske *biscotto* v pomenu 'piškot' in 'prepečenec'. Italijanska beseda se je razvila iz latinske *biscoctus*, ki pomeni 'dvakrat pečen'. Izvorno je sklop iz latinskega števnikar *bis* v pomenu 'dvakrat' in deležnika *coctus*, ki pomeni 'kuhan, pečen'. Piškot je poimenovan kot 'dvakrat pečen' zato, ker je pečen do trdega in ne tako kot kruh, ki ima mehko sredico.

pladenj

Beseda je tujega izvora. V 16. stoletju ali prej je prevzeta iz furlanske *plàdine*, ki se je razvila iz neke latinske besede, ki je prevzeta iz grške *pláthanon* v pomenu 'okrogla plošča za mesenje testa'. Grška beseda je izpeljana iz glagola *plássō*, ki pomeni 'gnetem, mesim'.

plah

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *pläh*, ki pomeni 'plah' in 'hiter, silen, deroč, viharen, vetrnjaški', makedonska *plah*, ki pomeni isto kot naša, in češka *plachý*, ki pomeni 'plah, negotov', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *polxь, ki je pomenila 'plašen, vznemirjen'. Beseda je tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **pel-*, ki je pomenil 'vznemirjati'. Iz tega korena so mdr. tvorjene še naslednje besede: gotška *us-filma*, ki

pomeni 'prestrašen', staronordijski *fǣla* 'prestrašiti' in *felms-fullr* 'prestrašen' ter staroangleška *ealfelo* 'strašen'.

plaho

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *pláh*.

plahost

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *pláh*.

plastelin

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz nemške *Plastilin* ali italijanske *plastilina*, ki pomenita isto kot naša. V 19. stoletju je izpeljana iz grškega pridevnika *plastós* v pomenu 'upodobljen'. Ta snov je tako poimenovana zato, ker se iz nje lahko oblikujejo podobe.

plašen

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz glagola *plašiti*, ki je izpeljan iz pridevnika *pláh*.

plašno

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *plášen*.

plemenit

Beseda je domačega izvora. Kakor hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *plemènit*, ki pomeni isto kot naša, je izpeljana iz samostalnika *plême*. Njen prvotni pomen je torej *'ki ima znano pleme', pri čemer beseda *pleme* označuje starše, stare starše in še več rodov nazaj. Ljudje z znanim rodovnikom, plemiči, so namreč veljali za bolj izobražene in bolj žlahtne od kmetov, tlačanov, ki o svojih prednikih, umrlih pred njihovim rojstvom, navadno niso vedeli ničesar.

plemič

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz hrvaške *plèmić*, ki pomeni isto kot naša in je izpeljana iz samostalnika *plême* v pomenu 'rod'. Njen prvotni pomen je *'kdor ima znan rod, znane prednike', tj. starše, stare starše in tako nazaj, kakor je prikazano v rodovniku.

plemiški

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *plèmič*.

plemkinja

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz hrvaške *plèmkinja*, ki pomeni isto kot naša in je izpeljana iz iste besede kot samostalnik *plèmić*, iz katerega je prevzet naš *plèmič*.

plemstvo

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz hrvaške *plèmstvo*, ki pomeni isto kot naša in je izpeljana iz iste besede ko samostalnik *plèmić*, iz katerega je prevzet naš *plèmič*.

plesišče

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *plesáti*.

ploha

Beseda je domačega izvora. Tako kot narečno hrvaška *plòha* in podobno kot kašubska *płòšava*, ki pomenita isto kot naša, je izpeljana iz 1200 let starega praslovanskega glagola *plexati, ki je pomenil 'liti, brizgati'. Ta glagol je tvorjen iz 5000 let starega praindoevropskega korena **plek-*, ki je pomenil 'tolči, tanjšati, udarjati na plosko'.

plovilo

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz glagola *plúti*.

plug

Beseda je verjetno domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *plüg*, ruska *plúg* in češka *pluh* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *plugъ, ki je verjetno tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **pleu-* 'premikati se, teči'. Manj verjetno je prevzeta iz neke germanske besede, iz katere so se razvile naslednje besede: staronordijska *plogr*, starovisokonemška *pfluoc* in iz te nemška *Pflug* 'plug', srednjeangleška *ploug* in iz te angleška *plough*, *plow*, ki vse pomenijo isto kot naša.

plužiti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *plūžiti*, ruska *plūžitъ* in češka *plužit*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *plužiti, ki je izpeljana

iz samostalnika *plugъ, iz katerega se je razvil naš *plúg*.

podboj

Beseda je domačega izvora. Tako kot narečno hrvaška *pòdbōj*, ki pomeni isto kot naša, je izpeljana iz glagola *podbíti*, ki je pomenil ‘spodaj pribiti, utrditi, podložiti’. Današnji pomen ‘prečna greda nad vrati, ki drži zid nad njo’ se je razvil iz prvotnega ‘kar je spodaj pribito’.

podeželje

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju je izpeljana iz besedne zveze *po dežéli*.

podeželski

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju je izpeljana iz besedne zveze *po dežéli*.

podkev

Beseda je domačega izvora. Prvotneje se je glasila *podkòv* in je izpeljana iz glagola *podkováti*.

podkovati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *pod-* in glagola *kováti*. Prvotno torej pomeni ‘tolči, kovati spodaj’.

poleno

Beseda je domačega izvora. Tako kot starocerkvenoslovanska *polěno*, ruska *poléno* in češka *poleno*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *polěno. Izpeljana je iz deležnika glagola *polěti v pomenu ‘goreti’. Njen prvotni pomen je torej *‘kar gori’.

poleti

Beseda je domačega izvora. Sklopljena je iz predložne zveze *po léti* s predlogom *po* v pomenu ‘v’, druga beseda pa je stari mestnik samostalnika *léto* v starejšem pomenu ‘poletje’. Njen prvotni pomen je torej *‘v poletju’.

poparek

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *popáriti*, ki je sestavljen iz predpone *po-* in glagola *páriti* v pomenu ‘obdelovati s paro’, ta pa je izpeljan iz samostalnika *pára*.

posesati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *po-* in glagola *sesáti*.

posteljina

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *pósteljni*, ta pa iz samostalnika *póstelja*.

poškodovati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *po-* in glagola *škodováti*.

potoček

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *pótok*.

potrpeti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *po-* in glagola *trpéti*.

potrpežljiv

Beseda je domačega izvora. V 16. stoletju ali prej je izpeljana iz danes pozabljenega samostalnika *potrpež*, ki je pomenil ‘potrpežljivost’, ta pa iz glagola *potrpéti*.

potrpljenje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *potrpéti* po zgledu samostalnika *trpljénje*.

povodec

Beseda je domačega izvora. V 18. stoletju ali prej je izpeljana iz glagola *povodíti* v pomenu ‘povesti, popeljati’, ki je sestavljen iz predpone *po-* in glagola *vodíti*. Njen prvotni pomen je ‘vrvica, jermen, s katero vodimo žival’, danes zlasti psa.

pozimi

Beseda je domačega izvora. Sklopljena je iz predložne zveze *po zími* s predlogom *po* v pomenu ‘v’, druga beseda pa je mestnik samostalnika *zíma*.

požiralnik

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *požírati*.

požiranje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *požírati*.

požirati

Beseda je domačega izvora. Tako kot ruska *požirátb* in češka *požírat* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **požirati*, ki je pomenila isto kot naša, izpeljanke iz **požerti*, iz katere se je razvila naša *požréti*.

prababica

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *pra-*, ki označuje nekaj zelo starega, in samostalnika *bábica*.

pradedek

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *pra-*, ki označuje nekaj zelo starega, in samostalnika *dédek*.

pramen

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *pràmēn*, ki pomeni isto kot naša, poljska *promień*, ki pomeni 'žarek, špica, napera', in češka *pramen*, ki pomeni 'studenec' in 'pramen', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **pormy*. IZpeljana je iz glagola **porti*, ki je pomenil 'parati, cepiti, trgati'. Njen prvotni pomen je verjetno **'nekaj odtrganega, trak, progá'*.

prašič

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška *prašćić*, ki pomeni isto kot naša, se je razvila iz nekdanje **prašćit'ь*, ki je izvorno manjšalnica samostalnika, iz katerega se je razvil naš *prásec*.

prašiček

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *prášič*.

prašičji

Beseda je domačega izvora. IZpeljana je iz samostalnika *prášič*.

prebava

Beseda je domačega izvora. Podobno kot hrvaška *pròbava*, ki pomeni isto kot naša, je izpeljana iz glagola *prebáviti*.

prebaviti

Beseda je domačega izvora. Podobno kot hrvaška *pròbaviti* je sestavljena iz predpone *pre-* v pomenu 'skozi' in glagola *báviti* v prvotnem pomenu

'povzročati, da obstaja'. Njen prvotni pomen je torej **'povzročiti, da gre skozi'*.

preča

Beseda je domačega izvora. IZpeljana je iz prislova *prék* in prvotno pomeni **'kar gre prek'*, v primeru preče na glavi je to 'razdelitev las, ki gre prek temena, prek lasišča'.

prečka

Beseda je domačega izvora. IZpeljana je iz glagola *préciti* v pomenu 'prečkati', ki je izpeljan iz prislova *prék*.

predica

Beseda je domačega izvora. IZpeljana je iz glagola *prêsti*.

predloga

Beseda je domačega izvora. IZpeljana je iz glagola *predložiti*.

prekuhati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *pre-* in glagola *kuháti*.

prekuhavati

Beseda je domačega izvora. IZpeljana je iz glagola *prekúhati*.

premoči

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *pre-* v pomenu 'bolj, več' in glagola *môči*.

premožen

Beseda je domačega izvora. IZpeljana je iz glagola *premôči* in torej prvotno pomeni **'ki premore'*, tj. **'ki je močnejši'*.

premoženje

Beseda je domačega izvora. IZpeljana je iz glagola *premôči* v pomenu 'imeti, posedovati'.

prepelica

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *prèpelica* in slovaška *prepelica*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **perpelica*, ta pa je izpeljana iz medmeta **perpel*, ki posnema prepeličji glas.

preslica

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *prëslica*, ki pomeni isto kot naša, je izpeljana iz 1200 let stare praslovanske **preslo*, ta pa iz glagola **prezti*, ki se ohranja v našem *prësti*. Njen prvotni pomen je torej 'priprava za predenje'. Poimenovanje njivske preslice s tem izrazom temelji na podobni obliki rastline s pripravo na kolovratu.

pridelati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *pri-* in glagola *dëlati*.

pridelava

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz glagola *pridëlati*.

pridelek

Beseda je domačega izvora. V 17. stoletju ali prej je izpeljana iz glagola *pridëlati*.

pridelovalec

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju je izpeljana iz glagola *pridëlovati*.

pridelovanje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *pridëlovati*.

pridelovati

Beseda je domačega izvora. V 17. stoletju ali prej je iz glagola *pridëlati*.

prikolica

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz hrvaške *prikolica*, ki pomeni isto kot naša. Beseda je sestavljena iz predpone *pri-* in izpeljanke iz samostalnika *kòla* v pomenu 'voz'. Njen prvotni pomen je torej '*kar je pri vozu'.

prod

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *prûd* in *sprûd*, ki pomenita 'prodnata tla na obali', ruska *prûd*, ki pomeni 'ribnik', in češka *proud*, ki pomeni 'tok', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **prqđь*, ta pa je tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **(s)prende/o-*, ki je pomenil 'hitro se premikati'.

proizvajalec

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju je izpeljana iz glagola *proizvájati*.

proizvajanje

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju je izpeljana iz glagola *proizvájati*.

proizvajati

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz glagola *proizvësti*.

proizvesti

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta prek hrvaške *proizvesti* iz ruske *proizvestí*, ki je sestavljena iz predpon *pro-*, ki pomeni 'za', iz- in glagola *vestí* v pomenu 'voditi'. Njen prvotni pomen je torej '*voditi ven (iz proizvodnje) za (uporabnika)'.

proizvod

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz hrvaške *proizvod*, ki pomeni isto kot naša in je izpeljana iz glagola *proizvesti* v pomenu 'proizvesti'. Njen prvotni pomen je 'kar je proizvedeno'.

proizvodnja

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz hrvaške *proizvòdnja*, ki je izpeljana iz glagola *proizvòditi* v pomenu 'proizvajati'. Njen prvotni pomen je torej 'proizvajanje'.

proso

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *pròso*, ruska *próso* in češka *proso* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **pròso*, ki je pomenila isto kot naša. Njen izvor in prvotni pomen nista znana.

prost

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *pròst*, ruska *prostój* in češka *prostý*, ki pomenijo 'preprost, navaden, enostaven', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **prostь*, ki je domnevno pomenila 'prost, svoboden' in drugotno 'nesestavljen, navaden'. Razvila se je iz 5000 let stare praindoevropske **prosth₂o-*, ki je verjetno sestavljena iz prislova **pro* v pomenu 'naprej, spredaj' in izpeljanke iz korena **stah₂-* 'stopiti, stati'. Njen prvotni pomen je torej najverjetneje

*‘spredaj stoječ’. Iz tega pomena se je prek ‘vodilen’ lahko razvil slovanski ‘prost, svoboden’.

prostost

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *pròst*.

ptič

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *ptič*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **ptit'ь*, ki je manjšalnica samostalnika *ptьь. Iz ženske oblike *ptьa je izpeljana manjšalnica *ptica, ki se ohranja v naši *ptica*. Beseda je sorodna z latvijsko *putns* in litovsko *paũkštis*, ki prav tako pomenita ‘ptič’. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **put-*, ki je označeval majhna bitja in iz katerega so se mdr. razvile še naslednje besede: litovska *putytis*, ki pomeni ‘majhna žival, teliček’, staroindijska *putrá-* in avestijska *puðra-*, ki pomenita ‘sin, otrok’, oskijska *puklo-*, ki pomeni ‘otrok’, in latinske *putus* ter *puer* v pomenu ‘deček’, *puella* v pomenu ‘deklica’ in *pullus* v pomenu ‘mladič’.

ptiček

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *ptič*.

ptičji

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz samostalnikov *ptič* in *ptica*.

ravnilo

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz danes pozabljenega glagola *ravníti*, ki je pomenil ‘ravnati’, ta pa iz pridevnika *ráven*. Njen prvotni pomen je torej *‘orodje za ravnanje’.

razvedriti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *raz-* in glagola *vedríti*, ki je izpeljan iz pridevnika *vêder*. Njen prvotni pomen je torej ‘razjasniti’, tj. ‘pregnati oblake’.

regrat

Beseda je tujega izvora, vendar njen izvor ni dokončno ugotovljen. Prevezeta je v 18. stoletju ali prej, morda iz neke stare bavarske besede, iz katere se je razvila današnja *Röhrelkraut*, ki prav tako pomeni ‘regrat’. Ta je zložena iz nemških

besed *Röhrel* v pomenu ‘cevka’ in *Kraut* v pomenu ‘zel, rastlina’. Ali pa je prevzeta iz nemške besede *Wegwarte*, ki označuje rastlino s podobnimi listi, namreč ‘cikorija, potrošnik’. Ta nemška beseda je zložena iz samostalnika *Weg*, ki pomeni ‘pot’, in glagola *warten*, ki pomeni ‘čakati’. Njen prvotni pomen je ‘ki čaka, raste ob poti’.

regratov

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *régrat*.

renčati

Beseda je domačega izvora. Verjetno se je razvila iz nekdanje *vrěčati, ki je sorodna z *vrōkati, iz katere je razvila starejša češka *vroukati*, ki pomeni ‘mrmrati, godrnjati, renčati, gruliti’. Sorodna je tudi z *vbrčati, iz katere sta se razvili narečno slovenski *hrńčati* in *vrńčati*, ki pomenita ‘godrnjati’, pa tudi hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *vrńčati*, ki pomeni ‘govoriti z jeznim glasom’. Nadaljnji izvor in prvotni pomen nista znana.

repa

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *rěpa*, ruska *répa* in češka *řepa* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *rěpa, ki je pomenila isto kot naša. Razvila se je iz starejše *rěpā, iz katere se je razvila tudi starovisokonemška *rāba*, ki prav tako pomeni isto kot naša. Iz sorodne praoblike *rāpā so se razvile naslednje besede: litovska *ropė*, latinska *rāpa*, grška *rhápys* in starovisokonemška *ruoba* ter iz te nemška *Rübe*, ki vse pomenijo ‘repa’. Izvor in prvotni pomen navedenih besed nista znana.

rešitelj

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *rešiti*.

rešiteljica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *rešitelj*.

rilček

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *rilec*.

rilec

Beseda je domačega izvora. Tako kot cerkvenoslovanska *ryl'ьcь*, ki pomeni ‘motika’, in

poljska *rylec*, ki pomeni ‘dletce (za vrezovanje v kovino)’, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **rylcbь*, to pa je izpeljanka iz glagola **ryti*, iz katerega se je razvil naš *riti*. Njen prvotni pomen je torej **‘kar rije (po zemlji)’*.

riti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *rìti*, ruska *рыть* in češka *ryt* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **ryti*, ki je pomenila isto kot naša. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **reǵH-*, ki je pomenil ‘riti, kopati, trgati, dreti, luščiti’, iz katerega so mdr. tvorjene še naslednje besede: staronordijska *rýja*, ki pomeni ‘ovcam puliti volno’, litovska *ráuti*, ki pomeni ‘puliti, skubsti, pleti’, latvijska *raût*, ki pomeni ‘puliti, grabiti’ in latinska *ruere*, ki pomeni ‘razriti’.

rjoveti

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *rjúti*.

rjuti

Beseda je domačega izvora. Tako kot cerkvenoslovanska *rjuti*, staroruska *ruti* in gornjelужиška *ruć* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **r'uti*, ki je pomenila približno isto kot naša. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **h₃reǵH-*, ki je pomenil ‘tuliti, kričati’ in iz katerega so mdr. tvorjene še naslednje besede: staroindijske *ravati*, *ráuti*, *ruvátī*, ki pomenijo ‘tuli, kriči’, in grška *ῥύομαι*, ki pomeni ‘rjovim, javkam’.

roj

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *roj*, ruska *roj* in češka *roj* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **rojь*, ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **h₃rojHo-*, ki je pomenila ‘tok, tek’. Beseda, iz katere se je razvila tudi staroindijska *raya-* ‘tok, tek, naglica’, je tvorjena iz korena **h₃rejH-*, ki je pomenil ‘teči’ in iz katerega so tvorjene še naše besede *rojiti*, *raj*, *reka* in *ríniti*.

rojenica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz deležnika *rôjen* glagola *rodíti*. Njen prvotni pomen je **‘ki je v zvezi z rojenim’*.

rojiti

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *ròj*.

rop

Beseda je tujega izvora. V srednjem veku je prevzeta iz bavarsko srednjevisokonemške *roup* ‘rop’, iz katere se je razvila današnja nemška *Raub*, ki prav tako pomeni ‘rop’. Germanska beseda je tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **reup-*, ki je pomenil ‘trgati, lomiti’.

ropar

Beseda je tujega izvora. V srednjem veku je prevzeta iz bavarsko srednjevisokonemške *roupære*, ki prav tako pomeni ‘ropar’. Izpeljana je iz besede *roup*, iz katere smo prevzeli našo *róp*.

roparka

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *rópar*.

ropati

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz samostalnika *róp*.

rosa

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *ròsa*, ruska *rosá* in češka *rosa* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **rosa*, ki je pomenila isto kot naša in je dalje sorodna z litovsko *rasà*, latvijsko *rasa* in latinsko *rōs*, ki prav tako pomenijo ‘rosa’, in staroindijsko *rasā*, ki pomeni ‘tekočina, tok’. Navedene besede so tvorjene iz 5000 let starega praindoevropskega korena **h₁res-*, ki je pomenil ‘teči (o tekočini)’.

rosen

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *ròsan*, ruska *rosnyj* in češka *rosný*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **rosъnъ*. Izpeljana je iz samostalnika **rosa*, iz katerega se je razvil naš *rôsa*.

rositi

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *ròsiti* in češka *rosit*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **rositi*, izpeljanke iz samostalnika **rosa*, iz katerega se je razvil naš *rôsa*.

rožmarin

Beseda je tujega izvora. V 16. stoletju je prevzeta iz nemške *roßmarinus*, ta pa iz latinske *rōsmarīnus*, ki prav tako pomeni 'rožmarin'. Latinska besede je sklopljena iz samostalnika *rōs*, ki pomeni 'rosa', in pridevnika *marīnus*, ki pomeni 'morski'. Njen prvotni pomen je torej *'morska rosa'.

rumenjāk

Beseda je domačega izvora. V 18 stoletju ali prej je izpeljana iz pridevnika *rumèn*.

samokolnica

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju ali prej je izpeljana iz danes zastarelega pridevnika *samokólen* v pomenu 'ki ima samo eno kolo', ki je zložen iz zaimka *sám* in samostalnika *koló*.

samostan

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je zložena iz zaimka *sám* in samostalnika *stán* v pomenu 'bivališče'. Prvotno je označevala bivališče meniha puščavnika, ki je dejansko živel sam.

sedlo

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *sèdlo*, ruska *sedló* in češka *sedlo* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **sedьlo*. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **sed-* 'sedeti', iz katerega sta poleg naše *sedéti* tvorjeni še naslednji pomensko bližnji besedi: latinska *sella* 'stol, sedlo' in gotška *sitls* 'sedež'. Sosednji Germani so sprva jahali brez sedla, ki so ga spoznali šele pri Slovanih in od njih prevzeli tudi besedo. Iz praslovanske **sedula* so tako prevzeli besedo, ki se ohranja v starovisokonemški *sattul*, iz katere se je razvila nemška *Sattel*, staronordijski *sōðull* in staroangleški *sadol*, iz katere se je razvila angleška *saddle*, ki vse pomenijo isto kot naša.

sesalnik

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *sesáti*.

sesati

Beseda je domačega izvora. Tako kot danes redka hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *sàti*, ki jo je zamenjala izpeljanka *sìsati*, ruski *sosátb*, *ssátb* in češka *sát*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **sьsati*, ki

prav tako pomeni 'sesati'. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **seuk'*, ki je pomenil 'sesati', in iz katerega so mdr. tvorjene še naslednje besede: latvijska *sùkt*, ki pomeni 'sesati, precejati', litovska *suñkti*, ki pomeni 'stiskati, da priteče sok, filtrirati', latinski *sūgere*, ki pomeni 'sesati', in *sūcus*, ki pomeni 'sok', staronordijska *súga*, ki pomeni 'sesati', staroangleška *sūcan* in iz te angleška *suck* ter starovisokonemška *sūgan* in iz te nemška *saugen*, ki vse pomenijo 'sesati'.

siromak

Beseda je domačega izvora. Prvotneje se je glasila *siromah*. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *siròmāh* in narečno ruski *siromáxa* in *siromá*, ki pomenijo isto kot naša, je nastala iz 1200 let stare praslovanske **siromaxь*. Izpeljana je iz tedanjega pridevnika **siromь*, ki je pomenil 'reven, siromašen', ta pa je soroden s pridevnikom **sirь*, ki je pomenil 'osirotel, sam' in iz katerega je izpeljana beseda *siróta*.

sirota

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *siróta*, ruska *sirotá* in poljska *sierota* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **sirota*, ki je prvotno pomenila **'osirotelost, osamelost'*. Izpeljana je iz pridevnika **sirь*, ki je pomenil 'osirotel, osamel', in se ohranja npr. v ruskem *sírjy* v enakem pomenu. Ta pridevnik je tvorjen iz 5000 let starega praindoevropskega korena **k'ej-*, iz katerega so mdr. tvorjene še naslednje besede: litovska *šeirỹs*, ki pomeni 'vdovec', *šeirē*, ki pomeni 'vdova', in avestijska *saē-*, ki pomeni 'osirotel'.

sirotica

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *siróta*.

sklatiti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *z-* in glagola *klatiti*.

skodelica

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *skodéla*, ki se je razvil iz **skodéla*, ta pa je v srednjem veku prevzet iz neke romanske besede, ki se je razvila iz latinske *scutella* v pomenu 'skodelica'. Latinska beseda je manjšalnica samostalnika *scutra*, ki pomeni 'plitva posoda, skleda'.

skovati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *z-* in glagola *kováti*.

skuhati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *z-* in glagola *kúhati*.

skuta

Beseda je tujega izvora. V 17. stoletju ali prej je prevzeta iz neke romanske besede, sorodne s furlansko *scòta*, *scuète*, ki pomeni 'skuta', in italijansko *scotta*, ki pomeni 'sirotka', ki se je razvila iz latinske *excocta*, ki prvotno pomeni '*pokuhana, s kuhanjem raztopljena'. Izvorno je namreč trpni deležnik latinskega glagola *excoquere*, ki pomeni 's kuhanjem raztopiti, pokuhati' in je sestavljen iz latinske predpone *ex* v pomenu 'iz' in glagola *coquere*, ki pomeni 'kuhati'.

skuten

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *skúta*.

slama

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *slàma*, ruska *solóma* in češka *sláma*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **solma*, ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **k'olh₂mah₂*, ki je izpeljana iz **k'olh₂mo-*. Ta se ohranja v grški *kálamos*, ki pomeni 'bilka, slama, steblo, pisalni trs', latinski *culmus*, ki pomeni 'slama', starovisokonemški *hal(a)m*, nemški *Halm*, staronordijski *halmr*, staroangleški *healm*, ki vse pomenijo 'bilka, slamica', latvijski *sālms* in staropruski *salme*, ki pomenita 'slama'. Tvorjene so iz korena **k'el(h₂)-*, ki je pomenil 'slamica, bilka'.

slamnik

Beseda je domačega izvora. V 16. stoletju ali prej je izpeljana iz samostalnika *sláma*.

slep

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, bosanska, črnogorska *slijêp*, srbska *slêp*, ruska *slepój* in češka *slepý* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **slěpъ*, ki je prav tako pomenila 'slep'. Njen izvor in prvotni pomen nista znana.

slepota

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *slép*.

slikarski

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *slikár*.

slon

Beseda je tujega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *slòn*, ruska *slón* in češka *slon*, ki pomenijo isto kot naša, je v srednjem veku prevzeta iz nekega turškega jezika, v katerem *aslan* in *arслан* pomeni 'lev'. Pri nas se je preoblikovala po glagolu *slonéti*, ker srednjeveške knjige opisujejo slona kot žival, ki spi naslonjena na drevo. Pomen se je lahko iz 'lev' spremenil v 'slon' zato, ker so Slovani obe živali poznali le po pripovedovanju.

slonček

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *slôn*.

slonica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *slon*.

slonji

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *slon*.

sluh

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *slûh*, ruska *slúx* in češka *sluch*, ki pomenijo 'sluh' in 'posluh', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **sluxъ*, ki je prvotno pomenila 'sluh, poslušanje', ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **k'leu̯so-*, iz katere sta se razvili še avestijska *səraoša-*, ki pomeni 'pokorščina', in staroangleška *hlēor*, ki pomeni 'lice'. Tvorjena je iz korena **k'leu̯s-* 'slišati, poslušati', iz katerega so tvorjeni tudi naši glagol *slišati*, *slúšati* in *poslúšati*.

služabnica

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz samostalnika *služábnik*.

služabnik

Beseda je domačega izvora. Razvila se je iz starejše **služъbnikъ*, izpeljanke iz 1200 let starega

praslovanskega samostalnika *služba, iz katerega se je razvil naš *služba*. Njen prvotni pomen je torej ‘ki je v zvezi s službo’, namreč ‘ki ima službo’.

služinčad

Beseda je domačega izvora. Po zgledu istopomenske zastarele *družinčad* je izpeljana iz samostalnika *slúga*.

služkinja

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz hrvaške *služkinja*, ki je izpeljana iz samostalnika *slúga*.

smetana

Beseda je domačega izvora. Tako kot narečna hrvaška *smětana*, ruska *smetána* in češka *smetana*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *sъmetana, ta pa iz *sъmętana, ki je izpeljana iz trpnega deležnika glagola *sъmętati v pomenu ‘zžvrkljati’. Njen prvotni pomen je torej *‘kar je zžvrkljano, zmeteno’.

smetanov

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *smětana*.

smola

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *smòla*, ruska *smolá* in češka *smùla*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *smola, ta pa je tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena *(s)*mel-* v pomenu ‘počasi goret, tleti’. Iz istega korena so mdr. tvorjene še naslednje besede: litovski *smelà*, ki pomeni ‘smola’, in *smiłkti*, ki pomeni ‘tleti, kaditi se’, latvijska *smēls*, ki pomeni ‘smolnat les’, srednjeangleška *smolder*, ki pomeni ‘dim’, in srednjeirske *smál*, *smól*, *smúal*, ki pomenijo ‘ogenj, žar, pepel’.

smrček

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju ali prej je izpeljana iz glagola *smřkati*.

snaha

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *snàha* in ruska *snoxá*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *snъxa, ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **snuso-*, iz katere so se mdr.

razvile še naslednje besede: staroindijska *snušā*, starovisokonemška *snora* in *snur(a)* ter iz te starejše nemška *Schnur*, staroangleška *snoru*, latinska *nurus*, grška *nyós* in armenska *nu*, ki vse pomenijo ‘snaha’. Verjetno je tvorjena iz korena **sneu-*, ki je pomenil ‘vezati’. Njen prvotni pomen je torej verjetno *‘tista, ki veže, povezuje (dve družini)’.

solata

Beseda je tujega izvora. V srednjem veku je prevzeta iz neke romanske besede, verjetno furlanske *salate*, ki se je razvila iz srednjeveškولاتinske (in) *salata* v pomenu ‘s soljo in kisom začinjena različna zelenjava, solata’. Njen prvotni pomen je *‘osoljena’. Izpeljana je iz srednjeveškولاتinskega glagola *insalare* ‘osoliti’, ki je sestavljen iz latinskega predloga *in* ‘v’ in izpeljanke iz samostalnika *sal*, ki pomeni ‘sol’.

solaten

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *soláta*.

solina

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju ali prej je prevzeta iz italijanske *salina*, ki pomeni isto kot naša. Ta se je razvila iz latinske *salīna* v enakem pomenu, izpeljanke iz latinskega samostalnika *sal* v pomenu ‘sol’.

spominčica

Beseda je domačega izvora. Prvotno se je glasila *spominščica*. Izpeljana je iz pridevnika *spomínski*, ta pa iz samostalnika *spomín*. Po ljudskem verovanju je namreč šopek spominčic skrivnostno vplival na tistega, ki ga je nosil, in ga spominjal na osebo, ki mu ga je dala.

spomladi

Beseda je domačega izvora. Sklopljena je iz zaimka *s*, ki je pomenil ‘ta’, in mestnika samostalnika *pomlád*. Njen prvotni pomen je torej *‘v tej pomladi’. Isti *s* na začetku ali koncu besede mdr. vsebujejo še naslednji izrazi: *sinóči* in *snóči* ‘v tej noči’, *zvečér* ‘ta večer’, *létos* ‘v tem letu’, *dánes* ‘v tem dnevu’.

srnjak

Beseda je domačega izvora. V 18. stoletju ali prej je izpeljana iz samostalnika *srna*.

steklenička

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *steklenica*.

stenski

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *sténa*.

stopalo

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz glagola *stópati*, ta pa iz *stopíti*.

stvor

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *stvóriti* v pomenu 'narediti, ustvariti', ki je po cerkvenoslovanskem zgledu sestavljen iz predpone *s-* in glagola *tvóriti* v pomenu 'delati'. Njen prvotni pomen je torej *'kar je narejeno, ustvarjeno'.

suh

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, bosanska, črnogorska *sûh*, srbska *sûv*, ruska *suxój* in češka *suchý*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *suxъ, ki je prvotno pomenila 'suh, ne moker', ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **h₂souso-*. Iz te so se mdr. razvile še naslednje besede: litovska *saũsas* in latvijska *sàuss*, ki prav tako pomenita 'suh', staroindijska *śoṣa-*, ki pomeni 'izsušujoč', grški *haũos* in *aũos*, ki pomenita 'suh', staroangleška *sēar*, srednjespodnjenemška *sôr* in norveška *søyr*, ki prav tako pomenijo 'suh'. Tvorjena je iz praindoevropskega korena **h₂seus-* v pomenu 'sušiti se', iz katerega so mdr. tvorjene še naslednje besede: staroindijska *śúṣyati* 'suši se, vene', avestijski *haošātaē-* 'izsušiti' in *huška-* 'suh', starovisokonemška *sōrēn* 'sahniti, veneti', latinski *sūdus* 'suh, vroč' in *sūdum* 'jasno vreme', grška *haũō* in albanska *thaj*, ki pomenita 'sušim'. Pomen 'mršav, ne debel' se je iz prvotnega 'ne moker' lahko razvil zato, ker imajo posušene stvari, npr. posušeno sadje, manjšo prostornino kot sveže, mokre.

suhljad

Beseda je domačega izvora. Prvotneje se je glasila *sehljád* in je izpeljana iz deležnika *sáhel* v pomenu 'suh, izsušen' glagola *sahníti*, ki se je prvotneje glasil *sehníti*.

suhljat

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *súh*.

svinčnik

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *svínc*. Pred iznajdbo današnjega svinčnika z grafitnim vložkom so namreč uporabljali paličice iz svinca ali svinčenih zlitin, s katerimi se je tudi dalo pisati na papir.

svizec

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *svízac* in podobno kot slovaška *svišť*, ki pomenijo isto kot naša, je izpeljana iz 1200 let starega praslovanskega glagola *svizati, ki je pomenil 'žvižgati'. Svizec namreč opozori druge pripadnike kolonije na nevarnost z dolgim žvižgom.

šara

Beseda je domačega izvora. Verjetno je izpeljana iz glagola *šáriti* v pomenu 'brskati'. Njen prvotni pomen je torej verjetno *'brskanje', tj. *'stvari, po katerih brskamo, kadar kaj iščemo'.

ščit

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *štít*, ruska *ščít* in češka *štít*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *ščitъ, ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **skei̯to-*, iz katere so se razvile še naslednje besede: staroirska *sciath*, starobretonska *scoit* in iz te bretonska *scoed*, ki prav tako pomenijo 'ščit'. Iz sorodne praindoevropske besede **skei̯to-* sta se razvili latinska *scūtum* in staropruska *staytan* v enakem pomenu. Vse navedene besede so tvorjene iz 5000 let starega praindoevropskega korena **skei̯t-*, ki je pomenil 'rezati, cepiti'. Beseda *ščít* je prvotno verjetno pomenila 'odrezana deska'. Iz istega korena je tvorjena tudi staronordijska *skið*, ki pomeni 'poleno' in 'smučka', in iz katere sta prevzeti angleška *ski* ter nemška *Schi* v pomenu 'smučka'.

ščititi

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz samostalnika *ščít*.

ščitnik

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz samostalnika *ščít*.

šipa

Beseda je tujega izvora. V srednjem veku je prevzeta iz bavarsko starovisokonemške *schīpa*, iz katere se je razvila današnje nemška *Scheibe*, ki pomeni 'plošča, šipa' in 'rezina, kolut'. Nemška beseda je prvotno verjetno pomenila 'od debla odžagan kolut'. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **skej-*, ki je pomenil 'rezati, ločevati, cepiti'.

škodovati

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz samostalnika *škóda*.

škorenjček

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *škórenj*.

številčnica

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju je izpeljana iz pridevnika *številčen*, ta pa iz samostalnika *števílka*.

štrukelj

Beseda je tujega izvora. V 18. stoletju ali prej je prevzeta iz avstrijsko nemške *Struckel*, ki je narečna različica besede *Strudel*, iz katere smo prevzeli naš *štrúdelj* v pomenu 'zavitek'. Njen prvotni pomen je 'vrtinec'. Oblika zavitka namreč spominja na obliko vrtinca.

tabor

Beseda je tujega izvora. V 16. stoletju ali prej je prevzeta verjetno prek hrvaške *tábor* in madžarske *tábor* iz turške *tabyur*, ki pomeni 'palisada', ali čagatske *tapkur*, ki pomeni 'vojska' in 'utrdba'.

taboriti

Beseda je domačega izvora. V 18. stoletju ali prej je izpeljana iz samostalnika *tábor*.

taborjenje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *taboriti*.

tabornica

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju je izpeljana iz samostalnika *tabornik*.

tabornik

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *tábor*. Prvotno je pomenila 'branitelj tabora'.

taborski

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *tábor*.

tajnica

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *tájnik*.

tajnik

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz hrvaške *tájnik*, ki pomeni isto kot naša. Izpeljana je iz hrvaškega pridevnika *tájni*, ki pomeni 'tajen, skriven'. Tajnik je torej prvotno 'zaupni uslužbenec, ki pozna skrivnosti svojega delodajalca ali nadrejenega (in o njih ne sme govoriti)'.

tast

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *tàst*, ruska *téstb* in starejše češka *test*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **tbstb*, s katero je dalje sorodna staropruska *tisties*, ki prav tako pomeni 'tast'. Njen izvor in prvotni pomen nista dokončno pojasnjena.

tašča

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *tàšta*, ruska *těščá* in staročeška *tščě*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **tbst'a*, ki je izpeljana iz **tbst'b*, iz katere se je razvil naš *tást*.

taščica

Beseda je domačega izvora. Tako kot narečno hrvaška *táščica*, ki pomeni isto kot naša, je verjetno nastala iz **přtašbčica*, izpeljanke iz **přtašbka* v pomenu 'ptica', ki se ohranja v narečno ruski *ptáška*, ki prav tako pomeni 'ptica'. Ta je izpeljana iz slovanske besede **přtaxь*, različice od **přtakь*, ki se ohranja v češki *pták* in pomeni 'ptič', ta pa iz slovanske **přtbь*, iz katere manjšalnice se je razvil naš *ptič*.

telefonirati

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz nemške *telefonieren*, ki je izpeljana iz samostalnika *Telefon*, iz katerega smo prevzeli naš *telefón*.

teloh

Beseda je domačega izvora. Prvotneje se je glasila **talog*. Tako kot narečno hrvaška *tálog*, ki pomeni isto kot naša, je verjetno izpeljana iz 1200 let starega praslovanskega pridevnika **talъ* v pomenu 'kopen', iz katerega je izpeljan naš glagol *talíti*. Teloh namreč vzcveti tam, kjer skopni, se stali sneg.

točiti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *tòčiti*, ki pomeni isto kot naša, ruska *točítb*, ki pomeni 'brusiti, stružiti', in češka *točit*, ki pomeni 'vrteti, sukati', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **točiti*. Ta je izpeljana iz glagola **tekti*, iz katerega se je razvil naš *téči*. Njen prvotni pomen je torej **'povzročati, da teče'*.

top

Beseda je tujega izvora. V 18. stoletju je prevzeta iz hrvaške *tòp*, ta pa iz turške *top*, ki pomeni isto kot naša, prvotno pa je pomenila 'krogla, kepa, zvitek, bala, kos'.

top

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *tûp*, ki pomeni 'ne oster' in 'neumen, omejen', ruska *tupój* in češka *tupý* v enakih pomenih se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **topъ*, ki je prvotno pomenila 'ne oster, skrhan'. Verjetno je sorodna s starovisokonemško *stumpf*, iz katere se je razvila današnje nemška *stumpf*, ki pomeni 'top, brez leska, neumen'. Njen izvor in prvotni pomen nista dokončno ugotovljena.

toplina

Beseda je domačega izvora. V 18. stoletju ali prej je izpeljana iz pridevnika *tópel*.

topol

Beseda je verjetno domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *topòla*, ruska *tópolb* in češka *topol*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **topolb*. Ta se je lahko razvila iz starejše **pappol-*, v katerem koren **papp-*, ki se ohranja še v latinski besedi *pappus* 'osatova glavica' in grški *páppos* 'puh pri semenih

nekaterih rastlin', označuje puhast topolov cvet. Opisana razlaga ni gotova, saj je beseda lahko tudi prevzeta iz vulgarnolatinske *papulus*, iz katere je prevzeta tudi starovisokonemška *papil*, iz te pa se je razvila današnje nemška *Pappel* v pomenu 'topol'. V klasični latinščini se topolu reče *pōpulus*.

tragedija

Beseda je tujega izvora. V 16. stoletju je prevzeta iz latinske *tragoedia*, ta pa iz grške *tragōidia*, ki pomeni 'dramska igra z žalostnim koncem'. Izpeljana je iz grškega samostalnika *tragōidós* v pomenu 'traged, igralec tragedije', ki je zložen iz grškega samostalnika *trágos* v pomenu 'kozel' in izpeljanke iz samostalnika *ōidē* v pomenu 'pesem'. Razlogi za takšno poimenovanje niso jasni. Po enem od verjetnejših mnenj je bil *tragéd* prvotno tisti, ki je ob žrtvovanju kozla pel pesem v čast zmagovalcu gledališkega tekmovanja.

trebušen

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *trébuh*.

trikel

Beseda je tujega izvora. V 20. stoletju je prevzeta iz francoske *tricycle*, ki pomeni isto kot naša in je zložena iz latinskega števnik *tri-* v pomenu 'tri' in samostalnika *cyclyus* v pomenu 'kolo', izposojenke iz grške *kýklos*, ki pomeni 'kolo' in 'krog'.

trnek

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *trn*. Njen prvotni pomen je torej 'majhen trn'.

trpeti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, bosanska, črnogorska *trpjeti*, srbska *trpeti*, ruska *terpétb* in češka *trpět*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **trpěti*, ki je prvotno pomenila **'trdeti, postajati trd'*. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **(s)ter-* v pomenu 'trd, tog, nepremičen', iz katerega so mdr. tvorjene še naslednje besede: litovska *tirpti* in latvijska *tirpt*, ki pomenita 'otrdeti', in latinska *torpēre*, ki pomeni 'postajati ali biti otrpel, hrom, nem'.

trpljenje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *trpéti*.

tržnica

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz pridevnika *třížen*, ta pa iz samostalnika *třg*.

tujec

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz pridevnika *túj*.

tujina

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz pridevnika *túj*.

tujka

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *tújec*. V pomenu 'beseda tujega izvora' je iz pridevnika *túj* izpeljana prek besedne zveze *túja beséda*.

učbenik

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz pridevnika *účben* v pomenu 'učni', ta iz samostalnika *účba*, ki pomeni 'učenje', in ta iz glagola *učiti*.

ujetnica

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *ujetnik*.

ujetnik

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz deležnika *ujét* glagola *ujéti*. Njen prvotni pomen je torej *'kdor je ujet'.

ulov

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz glagola *ulovíti*.

uokviriti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *u-* in glagola *okvíriti*, ki je izpeljan iz samostalnika *okvír*.

upogibati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpon *u-* in *po-* ter glagola *gíbatí*.

upogniti

Beseda je domačega izvora. Razvila se je iz nekdanje *upogǫbnǫti, ki je sestavljena iz predpon *u-* in *po-* ter glagola *gǫbnǫti, iz katerega se je razvil naš *ganíti*.

usluga

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz danes pozabljenega glagola *uslužíti*, ki je pomenil 'narediti uslugo' in ki je sestavljen iz predpone *u-* in glagola *služíti*.

uslužbenec

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju je izpeljana iz trpnega deležnika *uslužben* v pomenu 'zaposlen' glagola *uslužbiti*, ki pomeni 'zaposeliti' in je sestavljen iz predpone *u-* ter glagola *službiti*, ki je izpeljan iz samostalnika *služba*.

uslužbenka

Beseda je domačega izvora. V 20. stoletju je izpeljana iz samostalnika *uslužbenec*.

uslužen

Beseda je domačega izvora. V 18. stoletju ali prej je izpeljana iz danes pozabljenega glagola *uslužíti*, ki je pomenil 'narediti uslugo' in ki je sestavljen iz predpone *u-* in glagola *služíti*.

usnjen

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju ali prej je izpeljana iz samostalnika *úsnje*.

ustnica

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju ali prej je izpeljana iz pridevnika *ústen*, ta pa iz samostalnika *ústa*.

vaza

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz nemške *Vase*, ta pa iz francoske *vase*, ki pomenita isto kot naša 'vaza'. Francoska beseda se je razvila iz latinske *vās*, ki pomeni 'posoda'.

večeren

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz samostalnika *večér*.

večerjati

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz samostalnika *večérja*.

veder

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *vědar*, ki pomeni ‘veder, sončen, vesel’, ruska *vědro*, ki pomeni ‘sončno poletno vreme’, in češka *vedro*, ki pomeni ‘vročina, pripeka’, se je razvila (oziroma je izpeljana) iz 1200 let stare praslovanske **vedrъ*, ki je pomenila ‘jasen, sončen, lep (o vremenu)’. Ta se je razvila iz 5000 let stare praindoevropske **h₂ued^hro-*, iz katere so se mdr. razvile še naslednje besede: staronordijska *weðr*, ki pomeni ‘veter, zrak, vreme’, staroangleška *weder*, ki pomeni tudi ‘nevihta’, in angleška *weather* ter nemška *Wetter*, ki pomenita ‘vreme’. Navedene besede so verjetno tvorjene iz praindoevropskega korena **h₂ue-*, ki je pomenil ‘pihati’ in iz katerega so tvorjene besede, iz katerih sta se razvili naši *véter* in *véti*.

venček

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *vēnec*.

venec

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, bosanska, črnogorska *vijénac*, srbska *vénac*, ruska *venéc* in češka *věnec* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **věньць*, ki je pomenila isto kot naša. Ta je kakor litovska *vainikas*, ki prav tako pomeni ‘venec’, izpeljana iz 5000 let starega praindoevropskega samostalnika **uoīh₁no-* s prvotnim pomenom ‘kar je zvito, upognjeno’, tvorbe iz korena **ueīh₁-*, ki je pomenil ‘viti, oviti, upogibati’, iz katerega je tvorjen tudi naš glagol *víti* ter njegove tvorjenke, npr. *ovíti*, *ovijati*, *zavíti*, *zavijati*.

vetrič

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *véter*.

vidra

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *viðra*, ruska *výdra* in češka *vydra*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **vydra*, ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **udrah₂*, ki je pomenila ‘vodna žival, vidra’. Iz te ali njej bližnje besede so se mdr. razvile še naslednje: litovska *ūdra*, staropruska *wudro*, latvijska *ūdris*, avestijska *udra-*, grška *enydrís*, latinska *lutra*, starovisokonemška *ottar* in iz te nemška *Otter*, staroangleška *otor* in iz te angleška *otter*, ki vse pomenijo ‘vidra’, grški *hýdros* in *hýdra*,

ki pomenita ‘vodna kača’, in staroindijska *udrá-*, ki pomeni ‘neka vodna žival’. Navedene besede so tvorjene iz praindoevropskega samostalnika **uod₂*, ki je pomenil ‘voda’ in iz katerega se je razvil tudi naš *vôda*.

vidrin

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *vidra*.

viteški

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz samostalnika *vítez*.

vkuhati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *v-* in glagola *kúhati*.

vlak

Beseda je domačega izvora. V starejšem jeziku pomeni samo ‘poteg, vleka’ in različne priprave za vleko, od sredine 19. stoletja pa tudi ‘prevozno sredstvo na tirih, ki ga vleče lokomotiva’. Tako kot hrvaška in bosanska *vlák* in češka *vlak*, ki pomenita isto kot naša, ter srbska *vlâk*, ki pomeni ‘priprava za vleko’ in ruska *vólok*, ki pomeni ‘zemljišče med dvema rekama, kjer po kopnem vlečejo čolne’, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **volkъ*, ki je pomenila ‘vlečenje, vleka’ in je izpeljana iz glagola **vьlkti*, iz katerega se je razvil naš *vléči*. Pomen ‘prevozno sredstvo na tirih’ se je iz prvotnega razvil pod vplivom nemškega samostalnika *Zug*, ki danes pomeni predvsem ‘vlak’, nekdanj pa je pomenil samo ‘vleka, poteza’ in ki je izpeljan iz glagola *ziehen* v pomenu ‘vleči’.

vlakec

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *vlák*.

vnuk

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *ùnuk*, ruska *vnúk* in češka *vnuk* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **vьnukъ*, ki je pomenila isto kot naša. Verjetno se je razvila iz starejše **unōuko-*, manjšalnice od **unōu*, ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **h₂anóu*, ki je pomenila ‘stari starš’, tj. ‘dedek’ ali ‘babica’, in se ohranja v starovisokonemški *ano* in nemški *Ahn*, ki pomenita ‘ded’, latinski *anus*, ki pomeni ‘stara ženska’, in

hetitski *ḥanna-*, staropruski *ane*, armenski *han* ter grški *annís*, ki vse pomenijo ‘babica’. Beseda je prvotno pomenila *‘mali ded’, s čimer je verjetno mišljen dedov naslednik, podobno kot v besedi *dédič*, ki je izvorno manjšalnica samostalnika *déd*.

vnukinja

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *vnúk*.

vo

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *vóhati*.

vohati

Beseda je domačega izvora. Tako kot starejše hrvaška *vuhati*, staroruska *uxati* in poljska *wachać* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *oxati, ki je pomenila isto kot naša. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **h₂anh₁-*, ki je pomenil ‘dihati’, iz katerega so mdr. tvorjene še naslednje besede: staroindijska *ániti* ‘diha’, grška *ánemos* ‘veter, sapa’, latinske *animus* ‘duh, duša’, *anima* ‘sapa, duša’ in *hālāre* ‘dihati’, staroirska *anál*, valižanska *anadl* ‘sapa’ in gotska *uz-anan* ‘izdihniti’. Njen prvotni pomen je *‘močno, intenzivno dihati’.

volkec

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *vólk*.

volkulja

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju ali prej je izpeljana iz samostalnika *vólk*.

voz

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *vôz*, ruska *vóz* in češka *vůz*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *vozь, ta pa iz 5000 let stare praindoevropske **uog^ho-*, iz katere so se razvila še grška *ókhos*, ki prav tako pomeni ‘voz’. Tvorjena je iz praindoevropskega korena **ueg^h-* v pomenu ‘vesti, voditi’, iz katerega so mdr. tvorjene še naslednje besede: staroindijska *vāhas-*, staroirska *fén*, starovisokonemška *wagan* in iz te nemška *Wagen*, ki vse pomenijo ‘voz’.

voziček

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica danes zastarelega samostalnika *vozič*, to pa je manjšalnica samostalnika *vóz*.

vozilo

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *vozíti*.

voziti

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *vòziti*, ruska *vozítb* in češka *vozt* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *voziti, ta pa je izpeljan iz glagola *vezti, ki je pomenil ‘peljati’. Oba glagola sta tvorjena iz 5000 let starega praindoevropskega korena **ueg^h-*, ki je pomenil ‘vesti, voditi, peljati, premikati’.

voznica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *vozník*.

voznik

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *vozíti*.

vozovnica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz pridevnika *vozôven*, ta pa iz samostalnika *vóz*. Njen prvotni pomen je torej ‘vstopnica za voz’.

vožnja

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *vòžnja*, ki pomenijo isto kot naša, je izpeljana iz glagola *vozíti*.

vrednota

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz pridevnika *vréden*.

vremenoslovec

Beseda je domačega izvora. Tvorjena je ob samostalniku *vremenoslôvje*.

vremenoslovje

Beseda je domačega izvora. Zložena je iz samostalnika *vréme* in samo v zloženkah uporabljene prvine *-slôvje*, ki je prevzeta iz starocerkvenoslovanskih zloženek z drugim členom

-*slovije*, npr. *bogoslovije* v pomenu ‘bogoslovje’.

To je izpeljanka iz starocerkvenoslovanskega samostalnika *slovo*, ki pomeni ‘beseda’. Samostalnik *vremenoslovje* torej prvotno pomeni ‘besedje o vremenu’.

vremenoslovka

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *vremenoslôvec*.

vreteno

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *vretèno*, ruska *veretenó* in češka *vřeteno* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **verteno*, ki je pomenila isto kot naša, prvotneje pa je pomenila ‘vrtenje’. Razvila se je iz 5000 let stare praindoevropske besede **uerteno-*, iz katere se je razvila tudi staroindijska *vartana-*, ki pomeni ‘vrtenje, obrat, runda’. Tvorjena je iz praindoevropskega korena **uert-*, ki je pomenil ‘vrteti’ in iz katerega so mdr. tvorjene naslednje naše besede: *vrtéti*, *vrát*, *vráta*, *obrát*.

vulkan

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz nemške *Vulkan*, ta pa prek italijanske *vulcano* iz imena rimskega boga ognja in kovaštva, ki se je v latinščini glasilo *Vulcānus*. Ognjenike so v 16. stoletju poimenovali po bogu Vulkanu, kot da naj bi imel tam svojo kovačnico.

vulkanski

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *vulkán*.

vzor

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz češke *vzor*, ki pomeni isto kot naša, pomeni pa tudi ‘model, vzorec’. Razvila se je iz 1200 let stare praslovanske **vbzzorb*, ki je izpeljana iz glagola **vbz-zbrěti* v pomenu ‘gor pogledati, ozreti se’, sestavljenke iz **vbz-* ‘gor’ in **zbrěti* ‘zreti, gledati’. Samostalnik *vzòr* je torej prvotno pomenil *‘pogled od spodaj navzgor’, pri čemer je ‘navzgor’ mišljeno v prenesenem pomenu ‘k idealu’.

vzoren

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *vzòr*.

vzornik

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz samostalnika *vzòr*.

vzrojiti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *vz-*, ki pomeni ‘gor’, in glagola *rojiti* v pomenu ‘razburjati se’, ki je soroden z narečno poljskim *roić* v pomenu ‘naraščati, kipeti, burkati se’ in narečno češkim *rojit'*, ki pomeni ‘zmerjati, psovati’. Ta se je razvil iz 1200 let starega praslovanskega **rojiti* v pomenu ‘naraščati, dreti, teči’. Tvorjen je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **h₂rejH-*, ki je pomenil ‘teči’ in iz katerega so mdr. tvorjene še naše besede: *ròj*, *réka* in *ríniti*.

začimba

Beseda je domačega izvora. V 18. stoletju ali prej je izpeljana iz glagola *začíniti*.

začiniti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *za-* in glagola *číniti* v pomenu ‘delati’. Njen prvotni pomen je torej *‘narediti za’. Ko npr. začinimo golaž, ga torej naredimo za golaž.

zagnusiti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *za-* in glagola *gnúsiti*.

zagrmeti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *za-* in glagola *grméti*.

zakrohovati se

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *za-* in glagola *krohótati se*.

zalajati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *za-* in glagola *lájati*.

zamuda

Beseda je domačega izvora. V srednjem veku je izpeljana iz glagola *zamudíti*.

zamuditi

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *za-* in glagola *mudíti*.

zamujati

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *zamuditi*.

zarenčati

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *za-* in glagola *renčati*.

zarjoveti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *za-* in glagola *rjovéti*.

zarjuti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *za-* in glagola *rjúti*.

zasluga

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz glagola *zaslužiti*.

zaslužek

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz glagola *zaslužiti*.

zaslužen

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *zaslúga*.

zaščititi

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *za-* in glagola *ščítiti*.

zaščitnica

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *zaščítnik*.

zaščitnik

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *zaščíta*, ta pa iz glagola *zaščítiti*.

zateči

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *za-* in glagola *téči*. Njen prvotni pomen je torej *‘teči nekam, kjer se je mogoče skriti za kom ali čim’.

zatočišče

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz danes pozabljenega glagola *zatočiti se* v pomenu ‘zateči

se’, ki je sestavljen iz predpone *za-* in glagola *točiti se* v pomenu ‘teči’. Ta vsebuje glagol *točiti* v pomenu ‘povzročiti, da teče’, ki se je razvil iz 1200 let starega praslovanskega *točiti, ta pa je izpeljan iz glagola *tekti, iz katerega se je razvil naš *téči*.

zavetišče

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je tvorjena ob samostalniku *zavétje*.

zavetje

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz glagola *véti* v pomenu ‘pihati’. Njen prvotni pomen je ‘pred vetrom zavarovano mesto’, tj. *‘mesto, ki je za prostorom, kjer piha veter’.

zavist

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *závist*, ruska *závistb* in češka *závist*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *zavistb, ki je izpeljana iz glagola *zaviděti v pomenu ‘zavidati’. Ta je sestavljen iz predpone **za-* in glagola, iz katerega se je razvil naš *videti*. Njegov prvotni pomen je *‘nenaklonjeno, postrani gledati’.

zavisten

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *závist*.

zbrusiti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *z-* in glagola *brúsiti*.

zdrob

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju je izpeljana iz glagola *zdrobiti*.

zdrobiti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *z-* in glagola *drobiti*.

zet

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *zèt*, ruska *zjátb* in češka *zet'*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske *zětb. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **g'emH-*, ki je pomenil ‘poročiti’, ali **g'enh₁-*, ki je pomenil ‘zaploditi’. Iz prvega korena so tvorjene besede staroindijska *jāmātar-*, avestijska *zāmātar-*,

srednjeperzijska *dāmād*, verjetneje iz drugega pa litovska *žéntas*, latvijska *znuôts*, albanska *dhëndërr*, latinska *gener* in hetitska *kaena-*, ki vse pomenijo 'zet'.

zločin

Beseda je tujega izvora. V 19. stoletju je prevzeta iz hrvaške *zlòčin*, ki je zložena iz pridevnika *zào* v pomenu 'slab, hudoben' in samostalnika *čîn* v pomenu 'dejanje'. Prvotni pomen je torej 'hudobno, zlo dejanje'.

zlom

Beseda je domačega izvora. V 19. stoletju ali prej je izpeljana iz glagola *zломíti*.

zlomiti

Beseda je domačega izvora. Sestavljena je iz predpone *z-* in glagola *lomíti*.

zrcalo

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška *zr̀calo* in češka *zrcadlo*, ki pomenita isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **zьrcadlo*, ki je izpeljana iz glagola **zьrcati* v pomenu 'gledati'. Njej prvotni pomen je torej 'pripomoček za gledanje (samega sebe)'. Glagol **zьrcati*, ki se ohranja v cerkvenoslavanskem *pozrьcati* 'pogledati', je tvorjen iz 5000 let starega praindoevropskega korena **g^her-* v pomenu 'žareti, sijati, blesteti', iz katerega sta tvorjeni tudi besedi, ki sta se razvili v naši *zr̀klo* in *zr̀éti*.

žabica

Beseda je domačega izvora. Izvorno je manjšalnica samostalnika *žába*.

žakelj

Beseda je tujega izvora. V srednjem veku je prevzeta iz srednjevisokonemške *sackel*, manjšalnice samostalnika *sac*, ki pomeni 'vreča'. Nemška beseda je prevzeta iz latinske *saccus*, ki prav tako pomeni 'vreča', ta pa iz grške *sákkos*, ki poleg 'vreča' pomeni tudi '(žalni) plašč, narejen iz kozje dlake'. Ta je prevzeta iz asirske *šakku*, ki pomeni 'vreča' in 'spokorniška obleka'.

želva

Beseda je domačega izvora. Tako kot narečno hrvaška *žèlva*, *želka*, narečno srbska *žèljka* in češka *želva* se je razvila iz 1200 let stare praslovanske

*žely, ki je pomenila isto kot naša. Tvorjena je iz 5000 let starega praindoevropskega korena **g^{(^h)elh₃-}*, ki je pomenil 'zelen' in 'rumen'. Prvotno je torej označevala žival zelene in rumene barve. Iz istega korena so mdr. tvorjene še naslednje besede: grški *khélÿs* in *khelônē* ter litovska *žėlvė*, ki vse pomenijo 'želva'.

želvji

Beseda je domačega izvora. Izpeljana je iz samostalnika *žélva*.

ženiti se

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *žèniti se*, ruska *ženít'sja* in češka *ženiti se*, ki pomenijo isto kot naša, se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **ženiti se*, ki je izpeljana iz samostalnika **žena*. Njen prvotni pomen je 'dobivati ženo'.

žir

Beseda je domačega izvora. Tako kot hrvaška, srbska, bosanska, črnogorska *žîr*, ki pomeni isto kot naša, ruska *žír*, ki pomeni 'mast, maščoba', in češka *žír*, ki pomeni 'žir' in 'želod', se je razvila iz 1200 let stare praslovanske **žirь*, ki je pomenila 'živež, živilo'. Izpeljana je iz glagola **žiti* v pomenu 'živeti' in 'užiti', ki se ohranja v našem predpanskem glagolu *u-žíti*.